HISTORIES D'ALTRE TEMPS

V

HISTORIES
D'ALTRE TEMPS

TEXTES CATALANS ANTICHS

Triats entre les produccions de caràcter novelesch escrites en nostra llengua o en ella traduhides durant els segles XIV a XVII

V

BARCELONA
MCMVIII

Historia de Pierres de Provença y de la Gentil Magalona

Ara novament publicada segons les edicions de 1616? y 1650

per

R. Miquel y Planas

BARCELONA
MCMVIII

NOTICIA PRELIMINAR

Origens del Pierres de Provença.

Un canonge de la catedral de Magalona anomenat Bernard de Treviez fou, segons els tractadistes, l'autor del poema o Historia de Pierres de Provença y de la gentil Magalona. Escrita originariament en provençal o en llatí, aquesta producció degué veures transformada devers 1453 en la narració francesa que avuy coneixèm, si hem de donar fe a lo qu'es declarat en una de les més antigues edicions en dita llengua, o sía la que donà a llum l'estamper de Lyó, Guillaume Le Roy; edició qui, per altra part, no té data, suposàntsela feta poch abans de 1483.

Difusió y degeneració.

El llibre assoliría prompte una gran difusió, car en francès meteix se'n repetiren les edicions ja en el xvèn segle, no sols a Lyó, sinó prompte també a París, no havent cessat per un moment desde aleshores el favor del públich envers el tal llibret, del qual encara avuy, segons sembla, se'n fan edicions populars, molt desfigurades y barroherament impreses com totes les publicacions d'aquesta mena, conegudes a França sots la denominació genèrica de *litterature de colportage;* sens dubte perque es duta a coll de poble en

a

U nom de nostre seigneur Jhesuchrist. Cy commen
ce listoyre du vaillant chevalier pierre filz du con
te de provence et de la belle maguelonne fille du
roy de naples ordonnee en cestuy languaige a lon-
neur de dieu de la vierge marie & de monseigneur
sainct pierre de maguelonne duquel lesditz pierre et mague-
lonne ont este premiers fondateurs. Et fut mis en cestuy lan
guaige lan mil. CCCC.liii. en la maniere qui sensuyt

a

Pres lascencion de nostre seigneur Jhesucrist
quant la saincte foy catholique commenca de regner
es parties de gaule qui meintenant est appellee fran
ce et au pays de provence. de languedoc. et de guienne Il y avoit
lors en provence ung noble conte nomme messire Jehan de cerise
et avoit a femme la fille du conte alvaro dalbara. Et le conte
et la comtesse navoyent sinon ung filz chevalier qui se nommoit
pierre lequel estoyt tant excellant en armez et en toutes cho-
ses que merveilles. et sembloit plus chose divine que humaine.
Cellui chevalier estoit doulx et amiable et ayme. non pas
seulement des nobles mais de toutes gens de son pays et lou-
oyent dieu de ce quil leur avoit donne si noble seigneur. et le pere et
la mere navoyent aultre plaisance que en leur filz pierre qui
estoit tant vaillant tant bel et tant saige.

Comment ung Jour les nobles barons et chevaliers du
pais par le commandement du conte firent ung tournoyement.

l

Es barons et chevaliers du pais firent ung
tournoyment duquel ledit pierre eut le pris Non
obstant que Il y eust plusieurs vaillans & nobles
chevaliers de diverses contrees. lesquelz le conte
festoya pour lamour de son filz. et disoyent que au monde navoit
le pareil de pierre. Et parloyent en la court du conte les ungz
avecques les aultres de plusieurs choses chescun en son endroit
et par especial ung de ceulx conta lexcellente et la grande beaul
te de maguelonne la fille du roy de naples et pour lamour de el-
le y vont pour faire Joustes beaucop de bons chevaliers.

e

T ung Jour ung chevalier dit a pierre. Vous deus-
siez cercher le monde et vous monstrer et assayer vo
stre corps et sans faulte si vous mencroyes vous

Primera plana del PIERRE DE PROVENCE francès de 1483?

(Facsímil reduhit)

poble per mercats y fires, exactament com ho hem pogut veure a Catalunya. Aquí en Mariàn Aguiló ne digué *literatura de canya y cordeta,* per la manera especial com solía ésser exposada y oferta al públich.

Caràcter del llibre.

Malgrat la humilíssima condició a que havía descendit a travers dels segles, el PIERRES DE PROVENÇA no deixa d'ésser una obra interessant de debò; es en certa manera una historia de cavalleríes, doblada de una llegenda piadosa. Encara que abdós elements hi concorren quasi en proporció igual, sols el primer ha prevalescut quan s'ha tractat de classificar el llibre entre'ls de cavalleríes, com ho feu Gayangos, pera citar el més caracterisat dels bibliògrafs d'aquesta mena de literatura. Heusaquí ara d'una manera sumaria l'argument de la novela:

Explicació de l'argument.

Pierres, fill únich dels comtes de Provença, havent conseguit la victoria en un torneig ordenat per son pare entre tots els barons y cavallers de sa cort, forma'l progecte d'eixir a córrer món, més que tot pera tenir ocasió de conèixer la princesa Magalona, filla del Rey de Nàpols, la gran bellesa de la qual li era estat ponderada per un seu company d'armes. Feta la resolució y obtenguda, no sense moltes suplicacions, la venia dels seus pares, abandona Pierres sa casa payral, enduhentsen com a recort els tres riquíssims anells que sa mare li dóna al partir; y fa sa entrada a Nàpols en ocasió d'haver el Rey convocades unes justes a les quals se disposa a concórrer la nata y flor dels cavallers del país y encontrades vehines. Pierres pren part a les justes, amagant son nom y condició sots el títol de Cavaller de les Claus, y (ja no caldría dirho) se n'endú tota la honra, y, especialment, l'atenció del Rey y de la princeseta Magalona. Convidat, a conseqüencia d'això, un día a la taula regia, l'enamorament d'abdós joves acaba d'establirse, y,

mitjançant els bons oficis de la nodriça de Magalona, poden tenir a soles y en secret repetits colotges, fins que, devant del perill de que'l pare de la princesa decideixi casarla ab algún altre de sos molts pretendents, resolen fugir de companyía una nit, després d'haver fet jurament Pierres de respectar la honestitat de Magalona mentre no fos unida ab ell per casament. Es d'advertir, a tot això, que la princesa era la única a qui Pierres havía ja revelat el secret de son llinatge; haventli ell ademés fet present en tres ocasions successives dels tres anells que tenía com recort de sa mare.

Fugen, donchs, y després de caminar a cavall una bona partida d'aquell jorn, arriben a un lloch montanyós prop de la mar, y allà, retuda de fatiga, s'adorm Magalona demunt les cuixes de son amat Pierres. De còm un aucell s'apoderà del sendat vermell, dintre'l qual guardava Magalona en la sina'ls tres anells de Pierres, es cosa pera ésser llegida en el text meteix: el cas es que l'aucell s'endugué'l sendat y que Pierres se feu un punt d'honor de recobrarlo, començant per perseguir l'aucell a cops de pedra, fins que aquest travessà la mar y anà a posarse sobre una roca isolada, deixant caure dins de l'aygua en sa travessía el sendat ab els anells. No sabent de nadar, el nostre cavaller s'embarcà, pera assolir l'indret hont eren cayguts els anells, dins un llaut mitg destroçat que l'etzar li deparà.

Ja en la mar Pierres, s'alça un fort vent terral qui se l'endú mar endins, contra sa voluntat, fins a ferli perdre de vista la terra; en qual estat, y després de navegar del matí fins a mitg jorn en aytal disposició y en la desesperança qu'es de suposar, es trobat y fet presa d'una nau de moros cossaris, els quals se l'enduhen a Alexandría; y allà es presentat en condició de catiu al Soldà, al servey y confiança

del qual entra, permaneixenthi llarga temporada fins assolir la llibertat.

Durant aquest llarch espay, Magalona, trobantse sola en el desert y havent cambiat sos habillaments ab una pelegrina, feu a peu el viatge a Roma, anant a fer oració a l'altar de Sant Pere: desde aquí resolgué anarsen a terres de Provença, hont pensà obtenir més fàcilment noves de lo que fos devingut el seu amat. Així feu vía a peu fins a Gènova, hont embarcà en una nau qui partía pera'l port d'Aygües Mortes, arribanthi feliçment y enterantse allà de que cap nova de Pierres no's tenía en el país, de lo qual ne deduhí sa perdua y fí desastrada. Aleshores Magalona s'establí en la illa del port Sarrací, bastint en aquell lloch una esglesia y un hospital, y dedicantse ella en persona a la cura dels pobres y dels malalts que la mar hi conduhía.

La fí de la novela ja quasi s'endevina. Pierres anà a parar, eixint de son captiveri, a l'hospital de Magalona; emperò abans de que això succehís, els seus tres anells ab el sendat vermell de la princesa hi eren acudits dintre la tripa d'un peix qui anava destinat per sa magnificencia a la taula dels comtes de Provença, grans protectors de la fundació instituhida per la piadosa Magalona, la qual servava pera ells com pera tothòm el seu incògnit. La troballa dels anells vingué a augmentar encara'l desconhort dels comtes per una part y de Magalona per l'altra, convençuts ja de la perdua de Pierres; mes l'arribada d'aquest desprès d'accidentada navegació, y la reconeixença dels dos enamorats, posa terme a llurs desventures, casantse per fí ab gran pompa y solemnitat, en mitg de la general alegría.

Finalitat de la novela.

Ben marcades apareixen en aquest argument les dúes característiques qu'hem esmentades abans: en la primera meytat del llibre l'element cavalleresch hi predomina en abso-

lut, cessant y donant lloch al més pur idealisme relligiós a partir de la separació forçada dels dos amants; sentiment qui apareix finalment com l'obgectiu únich de la novela. Aquesta finalitat es, segurament, a judici del senyor Menéndez y Pelayo, lo qui principalment hagué d'induhir al bon canonge Treviez a consignar per escrit la llegenda de PIERRES Y MAGALONA. Ponderant la gran acceptació que tot seguit assolí la piadosa contalla, se diu que'l gran poeta italià Petrarca esmerçà algunes hores de sa joventut, essent estudiant de dret a Montpellier, en polir y afinar l'estil de la narració; així al menys ho reconta En Pierre Gariel, el més antich historiayre de la municipalitat montpellierina.

Fonts literaries del llibre.

Dos dels principals accidents de la novela tenen una antiquíssima historia literaria. No'ns esforçarèm en retreure les vegades que'ls hèroes de noveles cavalleresques han correguda la sòrt d'una nau sense govern, portada pel vent y per les ones camí de les més imprevistes aventures. En la literatura antiga, com en les dels segles mitjos, es un tòpich molt socorregut, de l'abús del qual feu burla Cervantes en l'epissodi del *barco encantat,* capítol XXX de la segona part del *Quixot* (1). L'altre episodi a qu'hem feta referencia es el dels anells arrebaçats per un aucell y retrobats després dintre d'un peix. El senyor Menéndez y Pelayo cita a pro-

(1) En Gabriel Llabrés, al estudiar *(Cançoner dels Comtes d'Urgell, 1906-7;* pàgina XLIX) un epissodi semblant de la *Faula d'en Guillem de Torrella* senyala com origen probable d'axò la tradició d'un miracle atribuhit a Sant Ramón de Penyafort. Bernat Metge en son *Libre de Fortuna e Prudencia* (versos 85 a 154) relata també son viatge dins una barca impulsada pel vent. Per fí, cal veure en la llegenda de *La filla del Rey d'Hongría* empleat per dúes vegades aquest meteix recurs.

pòsit d'això un poema francès del XIIIèn segle, *L'Escoufle,* y creu de procedencia oriental l'episodi en qüestió, per haverlo trobat en un dels contes de *Les mil y una nits.* Nosaltres recordèm que en el drama indià de *La reconeixença de Sakountala,* obra de Kalidasa (IIòn segle de la nostra Era), la perdua d'un anell (acte V) y sa troballa dintre les tripes d'un peix (intermedi dels actes V y VI) venen a constituhir la base o fonament de la obra tota. Aquest dèu ésser, probablement, el més antich document literari hont apareix un semblant episodi, encara que la pèrdua de l'anell difereixi d'una manera essencial de com se realisa en el PIERRES DE PROVENÇA. En cambi la troballa del joyell se realisa en condicions qui no poden ésser més idèntiques.

Edicions degenerades en llengua francesa.

D'aquesta versió francesa en prosa, qui val per l'original del PIERRES a manca de la redacció primitiva, se'n feren successivament, com hem dit, edicions y més edicions, sempre ab creixent degeneració del text per pretendre moltes vegades els respectius editors donar el llibre *en meilleur langage que précédemment.* Es lo meteix exactament qu'hem hagut d'observar nosaltres respecte dels més populars llibres catalans, com es ara l'*Isop,* el *Partinobles* y algún altre sovint reimprès, si bé les causes eren aquí de les més oposades a lo que tenía lloch a França: allà era'l progrés y perfecció de l'idioma, qui deixava enrera la primitiva senzillesa ingenua de les produccions literaries dels segles anteriors; mentre qu'entre nosaltres, a Catalunya, era ben bé la decadencia y descatalanisació ràpida del nostre verb per la influencia del castellà la causa d'aytal degeneració.

Edició restituhida per Crapelet.

Ab tot y el reconegut avenç de la llengua francesa, com sía que'ls autors dels *remaniements* fossin per lo sovint gent inculta, el PIERRES DE PROVENÇA convertit en *romanç de cech* a França meteix, era la desesperació dels

gourmets de la literatura: ab exemplars de les edicions del XVèn segle ja ni calía comptarhi, car bentost havíen adquirit preus exhorbitants, degut a llur gran raresa, cosa que ocorre sempre en obres qui anaven destinades a l'estament més popular, no gayre curós de la conservació dels llibres. Per aquestes rahons y ab molt bon acert, fou feta a París, en 1845, una restauració del PIERRE DE PROUENCE en vista de les edicions lyoneses més antigues, la qual fou estampada en petit format ab lletra gòtica molt elegant y en paper de fil, per l'impressor Crapelet, qui feu lo meteix ab tota una serie de produccions consemblants, la colecció de les quals es una delicia pera'ls bibliòfils qui han pogut arribar a procuràrsela.

Traduccions de la obra francesa.

Del PIERRE DE PROVENCE francès, tan popular y estimat no podíen sinó originarsen nombroses traduccions a altres llengües. El senyor Menéndez y Pelayo ne cita les següents: italiana, alemanya, flamenca, danesa, polaca, castellana, catalana y portuguesa. Aquí no poden interessarnos d'una manera especial més que les tres espanyoles, y encara, descartantne la portuguesa per ésser relativament moderna (Lisboa, 1783), ens contreurèm exclusivament a la castellana y a la catalana.

Primera edició castellana.

La edició castellana més antiga del PIERRES es citada en el *Registrum* dels llibres que possehí don Ferràn Colóm, fill del gran descubridor, donats per ell a sa mort a la Catedral de Sevilla, d'hont dèu segurament haver desaparegut l'exemplar qui'ns ocupa, com tants altres joyells d'aquella riquíssima colecció; tot lo qual podrèm reclamar a Londres, a París y a Nova York quan tinguèm una altra esquadra invencible a punt de ferse a la mar. (Lo que la estimació dels propris no preserva, devé, a no tardar, patrimoni dels estranys.) Aquesta edició prínceps castellana es titulada així:

Historia de la linda Magalona, hija del Rey de Napoles et del esforçado caualler o Pierres de Provencia. Burgos, 1519, a 26 de Julio. En 4.t

Altres edicions en castellà.

A continuació d'aquesta edició se coneixen en castellà les següents: Sevilla, 1519, *a 10 de Diciembre* (citada per Salvà); Toledo, 1526 (Brunet); Sevilla, 1533 (Salvà); Sevilla, 1542 (Salvà); Burgos, 1562 (Heredia); Çaragoça, 1602 (Salvà); Baeça, 1628 (Nicolás Antonio); Sevilla, 1689 (Gallardo); y Madrid, sense data (devers 1690, Salvà).

Edicions populars.

Segueixen després infinitat d'edicions populars (de les qu'hem anomenades *de cordill)* qui són, per lo general, pèssimes refundicions de la obra original, y que no creyèm hagin estat encara obgecte d'un estudi bibliogràfich detingut. No entrarà això en els nostres propòsits, sobre tot tenint noticia de que la erudició sòlida del docte catedràtich madrileny don Adolf Bonilla y Sanmartín y les minucioses investigacions que sobre'l tema dels llibres de cavalleríes porta realisades han de posarse brillantment de manifest dintre de poch en un dels anunciats volums de la «*Nueva Biblioteca de Autores Españoles*» la qual ens farà conèixer además el primitiu estat o redacció del PIERRES castellà, que no'ns ha estat possible conèixer ara pera poderne fer un coteig ab la traducció catalana. Com a petita contribució a la bibliografía del llibre qui'ns ocupa, farèm esment aquí de tres edicions modernes en castellà que'n possehím, y són: a) *Sevilla, por la Viuda de Vázquez y Compañía... Año de 1815;* en 4.t, de 40 pàgines.—b) *Reus, Librería de Juan Bautista Vidal*.. sense data; en 4.t, de 20 pàgines.—c) *Barcelona, Imprenta de Llorens...* sense data, també; en 4.t, de 24 pàgines. Aquesta darrera es un *arreglo* en vers, dividit en set capítols: no'ns atrevím a recomanarlo, si no es per lo dolent.

Pierres c

Los caballeros andantes.

Y acabarèm ab lo relatiu a la familia castellana del PIERRES, esmentant una nova redacció o *arreglo* del famós llibre, feta d'En F. Pelay Briz, qui havía més endevant de figurar com un dels més infatigables catalanistes y conreador, per lo tant, de la nostra llengua. Se tracta d'un volúm, en 4.t, rotulat «*Los Caballeros andantes. Barcelona. Ferrando Roca, editor. 1862*», dintre'l qual se contenen quatre narracions cavalleresques, a saber: PIERRES DE PROVENZA, *El halcón blanco, Gerardo de Nevers, La Princesa Parizada,* redactades en prosa castellana, per cert ab bastanta traça y fluent estil. La del PIERRES es declarada «arreglada sobre las ediciones catalana, castellana y francesa»; decorant el volúm algunes estampes al llapiç litogràfich, firmades, com el frontispici policromat, per Guérin; un gravador francès probablement, al servey d'un litògraf barceloní, originari de Vich, a judicar pel títol de son establiment: «*Lit. La Ausetana, Asalto, 103*». Certament, són tot això detalls qui sols podríen interessar a qui volgués un día historiar les arts gràfiques del nostre país: ab tot, ens ha decidit a posarho aquí la consideració de que'l volúm de «*Los Caballeros andantes*» va en camí de devenir, si no ho es ja, una raresa bibliogràfica.

La versió catalana.

Ja es hora de qu'entrèm a tractar de la versió catalana del PIERRES DE PROVENÇA. La edició més antiga de que tením noticia, es la que esmenta En Torres Amat sots la rúbrica de «COMALADA *(Honorato):* Tradujo del castella» no al catalán la historia *del Cavaller Pierres de Provensa.* » *y de la donsella Magalona.* Barcelona, 1616; en 8.º »

La precisió d'aquesta referencia no ha estat obstacle pera que's posés en dubte la existencia de la tal edició de 1616 del PIERRES: els bibliògrafs posteriors no han tinguda ocasió de veuren cap exemplar, y, com sía cosa ben sabuda de

tothòm que abunden les referencies equivocades (sobre tot quan se tracta de dates) entre les *Memories* del bisbe de Astorga, qui no pogué tenir cura personalment de la estampació del seu llibre, a la fí s'havía acabat per abandonar aquella referencia, atenentse a altres de més ben comprobades.

Brunet en son « *Manuel du Libraire et du Bibliothécaire* » senyala en català una edició del PIERRES, feta a Barcelona per En Cormelles, en 1650. Decididament aquest ha estat el punt de partida dels tractadistes posteriors, y el meteix Menéndez y Pelayo (1) s'até a n'aquesta data de 1650 abandonant la referencia del 1616 donada per Torres Amat.

Al tractar nosaltres de reproduhir dintre la colecció de les «*Histories d'altre temps*» la noveleta de PIERRES DE PROVENÇA, haguerem, com sempre, d'acudir a la probada bondat dels nostres amichs bibliòfils, a la qual may hem recorregut en va. Les edicions que de moment poguerem examinar ens deixaren compendre tot seguit que no podía ferse una feyna un xich profitosa a menys de reproduhir la edició més antiga, això es, la de 1650; car, com tothòm, havíem acabat per creure errada la data de 1616 atribuhida per En Torres Amat a una edició del PIERRES. Fins que establirem lleal y ben corresposta amistat ab el senyor don Joaquím Montaner, y s'interessà aquest bon amich en favor de les nostres recerques, no'ns fou possible obtenir lo que de tant temps anavem solicitant, constituhint això pera nosaltres una doble sorpresa. Y aquí cal fer una advertencia; y es que les edicions del PIERRES en català escassegen d'un modo extraordinari: de les set edicions que en son lloch catalogarèm, sols d'una d'elles ne sabèm dos

(1) *Orígenes de la Novela*, I, pàgina CL, nota.

exemplars; les altres sis podríen ésser tingudes per exemplars únichs si haguessem de judicar no més per lo que nosaltres hem vist. Es probable, ab tot, que'n vagin eixint d'altres més endavant.

Les edicions catalanes de 1616 y 1650

Dos foren els exemplars catalans del PIERRES DE PROVENÇA que la gentilesa del referit amich bibliòfil posà a la nostra disposició. L'un d'ells, tot sencer y molt ben conservat, era'l tant suspirat de 1650: *En Barcelona: En la estampa administrada per Sebastià de Cormelles mercader, y a sa costa*. En 4.t, de 32 fulles. L'altre, mancat de la portada y d'algunes fulles de l'interior del llibre, ens aparegué tot seguit com de la edició. de 1616. Cal tornar per la bona fama del nostre mitrat a qui devèm la única font d'informació bibliogràfica sobre coses de Catalunya.

L'exemplar de 1616 té de moment als nostres ulls, pera fer vàlida aquesta atribució, l'aspecte tipogràfich a primera vista més primitiu que'l de la edició de 1650, a lo qual contribueixen ademés algunes petites particularitats ortogràfiques; emperò, sobre tot, tanquen de cop en aquesta qüestió de prioritat les variants que la comparació dels dos textes ens ha permès rellevar. Heusen aquí un parell no més pera mostra:

	Edició de 1616 ?	Edició de 1650
Pàgina 37 de la present edició.	Y llavors manà lo Rey que cambiassen los caualls per veure quí se'n portarà la honra;	Y llavors manà lo Rey que *caminassen los Caualler s* per veure quí se'n portaría la honra;
Pàgina 39 de la present edició.	Y per abreuiar, tots los Caualler que allí foren restats foren enderrocats per lo Caualler de les claus, y restàli la honra del camp.	Y per abreuiar, *totes* [*aquí se'n passa dotze paraules*] les claus, y restàli la honra del camp.

Afegint ara que totes les edicions posteriors reprodueixen

aquestes errades de 1650, o les salven com poden (1), queda comprobada la millor lliçó y anterioritat de l'exemplar mutilat que atribuhím a 1616. Lo únich que hi ha es, que així com Torres Amat diu qu'es en 8.ᵘ, el format de l'exemplar retrobat es més aviat un petit in-quart (té 120×185 milímetres de caixa); emperò això no es cosa d'un valor absolut, car el llençat o compaginació es ben bé de setze pàgines per signatura, y per això degué entendre'l bibliògraf que devía donarli la calificació d'*in-octavo,* prescindint de les seves dimensions.

La present edició.

Si l'exemplar de 1616 (acceptèm decididament aquesta atribució de data pera aquell vell exemplar mutilat) hagués estat del tot complet, es aquest el que hauríem degut reproduhir en la present edició; mes l'ausencia de les fulles 1, 2, 8, 9, 16, 17, 22, 24, 25, 26, o síen deu d'entre les trenta una que'n computa la foliació del volúm de 1616, ens feren decidir a pendre com a base del nostre trevall el text de 1650. Es aquest, donchs, el text reproduhit puntualment en el present volúm, emperò millorantlo sempre ab la rectificació [dintre de claudàtors] de tots els passatges hont el text de 1616 no apareix exactament transferit a la reimpressió de 1650. Val, donchs, la nostra edició per les dúes juntes de que'ns hem servit, llevat d'aquells deu fulls qui manquen al més antich dels dos exemplars.

Els textes de 1616 y de 1650 anaven decorats ab petits gravats intercalats (no'ns atrevím a dirne ilustracions perque més aviat semblen boixos aprofitats d'estampacions diverses), y es això encara un atractiu més d'aquelles dúes

(1) Les d'En Brò de Gerona donen el segón d'aquests passatges arreglat com segueix: « *Y per abreviar, al Cavaller de les claus restàli tota la honra del camp.* »

edicions sobre les successives, en les quals desaparegueren els gravats. Tots els de 1650 queden reproduhits, ab una reducció proporcional, en la present edició. Dels de 1616

Gravats de 1616; pàg. 3, v.

ne donèm mostra aquí meteix pera que serveixin, si hi ha lloch, pera identificar l'exemplar ab algún de complet que tal

Gravats de 1616; pàg. 9, v.

vegada pugui aparèixer de la meteixa edició; confirmantse, així ho esperèm, la dita de l'ilustre Torres Amat y la nostra propria atribució.

R. MIQUEL Y PLANAS

Barcelona, agost de 1908

BIBLIOGRAFIA

DE LES

EDICIONS CATALANES DEL « PIERRES DE PROVENÇA »

Probablement no són les següents totes les edicions qui han estat publicades del PIERRES DE PROVENÇA en català; la present llista es, emperò, el fruyt de quatre o cinch anys d'investigacions personals. Dependrà, donchs, de la bona voluntat dels amichs de les nostres publicacions el que les futures reimpressions del present volúm puguin venir enriquides ab noves referencies, que de tot cor els seràn agrahides en nom de les lletres catalanes.

L'ordre de catalogació en les edicions sense data no pot tenir un valor absolut: van ordenades aquí segons la nostra personal apreciació, més falible encara en aquest punt que en tants altres.

1) (Historia del cavaller Pierres de Provença y de la donzella Magalona; Barcelona, 1616?).

Probablement la edició que vegé En Torres Amat: en quart, de 31 fulles (62 pàgines), ab vinyetes intercalades en el text. L'exemplar qu'hem tingut a la vista, mancat de varies fulles, entre les quals la portada, ens ha permès comprobar que's tracta de la més antiga de les edicions catalanes qu'hem pogut veure. Ens hem servit d'ella pera rectificar el text de 1650 reproduhit en el present volúm.

2) « Ací comensa | la historia del noble, y | esforçat Caualler Pierres de Prouença, fill del | Comte de Prouença. Y de la gentil Magalona, | filla del Rey de Napols; y de les fortunes | y treballs que passaren en la sua molt | enamorada vida. | Traduyda de llengua Castellana, en nostra llengua | Catalana, per lo discret y honrat | Honorat Comalada. | *(Dos gravats.)* | Ab llicencia, | En Barcelona:

en la Estampa administrada per | Sebastia de Cormellas Mercader, | y a sa costa, any 1650. »

En quart, de 32 fulles (64 pàgines), ab gravadets intercalats. Es aquesta edició la qu'hem reproduhida nosaltres al peu de la lletra, ab les rectificacions que reclama'l coteig del text ab la edició precedent.

3) « Historia | del noble, y esforsat cavaller | Pierres de Provensa, | y de la gentil Magalona | filla del Rey de Napols, | y | de les fortunes, y treballs, | que passaren en lo temps de la sua | enamorada vida. | Traduhida de llengua Castellana en la nostra Catalana, | per lo discret, y honràt Honoràt Comalada | *(Dos gravadets.)* | Ab llicencia. | Barcelona: En casa Joan Jolis Estamper, | al carrer dels Cotoners. »

En quart, de 56 pàgines.

4) « La | Historia | del noble, y esforçat | Cavaller Pierres de Provença... Gerona. Per Jaume Brò Estamper, y Llibre | ter al carrer de les Ballesterías | Se Venen en la mateixa Casa. »

En quart, de 40 pàgines.

5) « La | Historia | del noble, y esforsat | Cavaller Pierres de Provença, | ... | Barcelona, En casa de Rafel | Figuerò. »

En octau, de 94 pàgines.

6) « La | Historia | del noble, y esforsat cava- | ller Pierres de Provença... Gerona: Per Jaume Brò, Estamper, y Llibre | tèr, al carrer de las Ballesterías. »

En octau, de 112 pàgines.

7) « La Historia | del noble, y esforsat cava- | ller Pierres de Provença... En Olot: | Per Joseph Rovira Estamper, y | Llibreter. »

En octau, de 125 pàgines.

HIS-

HISTORIA
DEL NOBLE Y ESFORÇAT CAVALLER
PIERRES DE PROVENÇA

(Barcelona, 1650)

ACI COMENSA

LA HISTORIA DEL NOBLE, Y esforçat Caualler Pierres de Prouença, fill del Comte de Prouença. Y de la gentil Magalona, filla del Rey de Napols; y de les fortunes y treballs que paſſaren en la sua molt enamorada vida.

Traduyda de llengua Caſtellana, en noſtra llengua Catalana, per lo diſcret y honrat Honorat Comalada.

AB LLICENCIA,

En Barcelona: en la Eſtampa adminiſtrada per Sebaſtia de Cormellas Mercader, y a ſa coſta, any 1650.

Ací comença la historia del noble [f. 2.]
y venturós Caualler Pierres de Prouença y de la gentil donzella Magalona

APRÉS de la Ascensió de Nostre Senyor Iesu Christ, quant la Santa Fe Catòlica començà a regnar en les partides de Gallia, que ara es dita França, en la terra de Prouença, de Llenguadoch y de Guiana, auía en aquell temps en Prouença vn molt noble Comte anomenat don Iuan de Cerisa; y tenía per muller la filla del comte Albat de Albarà: y lo Comte y la Comtesa no tenían sinó vn fill, lo qual se anomenaua Pierres de Prouença. Y era tant excelent en les armes y en totes les demés coses, que era marauella; que per cert més semblaue cosa diuina que humana: tant era humil y amigable a totes les gents; y era molt volgut dels nobles y grans senyors, hoc encara de tots los de la súa terra, que per tostemps donauen gracias a Nostre Senyor Iesu Christ, qui los auía donat tant noble y tant discret y valent Caualler per senyor; y son pare y mare lo amauen tant, que no tenien altre deport, ni altre

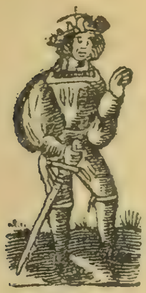
plaher, ni altra alegría sinó son fill Pierres, veent que era tant gentil y tant valent, y posseidor de tanta sauiesa.

Còm lo Comte y tots los Barons y Cauallers ordenaren vn torneig, del qual torneig Pierres ne hagué lo pris.

[v.] *Los Barons y Cauallers de la terra ordenaren vn torneig per vn día senyalat, del qual torneig lo dit Pierres ne hagué lo pris, encara que per cert allí hauíe molts nobles y valents Cauallers de diuersas parts, los quals lo Comte rebé molt noblement y los feu molt gran honra per amor de son fill Pierres; y digueren tots, que en tot lo vniuersal món no y auía tal Caualler com Pierres. Y vn día, parlant en la Cort del Comte, los vns ab los altres, de moltes y diuerses coses, axí de dames com de Cauallers y cases, y altres coses, començà vn Caualler de contar de la molt excellent gentileza de Magalona, filla del Rey de Nàpols; e còm per amor d ella anauen molts bons Cauallers a Nàpols pera fer justas y torneigs.

Còm lo noble Caualler Pierres demanà llicencia a son pare per anar a veure lo món.

Vn día vn Caualler dix a Pierres: « Senyor: » vós deuríeu anar a cercar lo món, y a mos- » trar y prouar lo vostre cos y la vostra força; y » sense falta, si vós me creyèu, vos aniríeu a veure » lo món, y conquistaríeu lo amor de alguna Dama, » per lo qual ne podèu més valer. » Y quant lo no-

ble Caualler Pierres oí assí parlar lo Caualler, y també auía oit a dir de la marauellosa gentileza de Magalona, ell deslliberà y proposà en son cor, que si ell podíe auer llicencia de son pare y de sa mare, que ell aniría com a * Caualler de ventura per lo [*f. 3.*] món. Y aprés de alguns díes, quant la Cort fonch partida y los Cauallers cada hu tornat en sa terra, restà Pierres molt pensatiu en son cor còm començaría lo seu viatge, y còm podría auer llicencia de son pare y de sa mare, que de la súa voluntat no sabíen cosa ninguna. Y vn día ell se trobà molt a son plaer ab son pare y ab sa mare que estauen sols en la cambra, llauors ell se agenollà, y dixlos: « Senyor pare y a vós senyora mare: jo vos prech » y suplich tant humilment com puch, que a vos» altres placia de escoltar les paraules del vostre » humil fill; jo, senyors, veig y consider que vosal» tres me auèu criat y mantengut fins ara ab molta » honra y gran nobleza, y auèu feta gran despesa » en vostra casa per amor de mi, sens exalçar la mía » honra y valor, com acostumen de fer los altres » Prínceps y grans senyors. Per la qual cosa jo vol» dría, si a vosaltres plau, de dexarme anar a veu» re y cercar lo món, y per lo semblant me apar que » sería honra vostra y profit meu. Per çò, amats se-

» nyors pare y mare, jo vos prech y suplich, y que
» de vostra bona gracia y benignitat me vullàu do-
» nar llicencia y aceptar la pregaria de mi, humil
» fill vostre. » Quant lo Comte y la Comtesa ohiren
les paraules de llur amat fill, ells foren molt trists.
Y llauors dix lo Comte: « Pierres, lo meu amat fill:
» vós sabèu que nosaltres no tením altre fill sinó a
» vós, ni altre hereu, y no tením esperança en nin-
» gú sinó en vós; y si per ventura a la vostra perso-
» na esdeuenía alguna contrarietat o fortuna, lo nos-
» tre Comtat y senyoría sería perdut. » Y acabant
lo Comte les súes rahons, digué la Comtesa: « Molt
» amat y car fill: vós no estàu en ninguna necessitat
» ni menester de anar a veure ni cercar lo món; que
» los qui hi van, van hi per conquistar y guanyar
» honra y pris, y lo amor dels Prínceps y senyors,
» y per multiplicar en béns; y vós, lo meu fill, ja
» teniu tants de béns y tanta de honra en las armas
» y en la cauallería y nobleza y en tota gentileza
» com ningún altre Príncep de aquest món, y per
» totes les partides del món teniu molt bona fama,
» y sóu anomenat per la vostra gran valentía. Y axí
» mateix teniu molts béns [y] moltes nobles senyo-
» ríes, gracies a Déu. ¿Per què, mon fill, teniu vós
» enueja de conquistar, ni auer altres béns? ¿Ni
» per què vos no volèu anar y deixar a vostron pare
» y mare que són ja vells? Y encara que no y ha-
» gués altra rahó sinó aquesta, deuríeu del tot dei-
[*v.*] » xar * y mudar la voluntat vostra. Per çò, amat fill
» meu, jo vos prech molt afectadament, axí com la
» mare pot pregar a son fill, que de la vostra parti-
» da no me n parlèu més. » Y quant Pierres véu que
a son pare y a sa mare no ls plahía, fonch molt trist,
y humilment abaixà los vlls en terra, y dix: « Io,
» senyors, só aquell que desig obehir lo manament

» vostre, emperò si a vosaltres plau de donarme lli-
» cencia, farèume lo major plaher que jamés pare
» ni mare pogués fer a son fill, puix sabèu vosaltres
» que los hòmens jóuens no poden sinó més valer
» anant a cercar lo món. Per çò, senyors, jo vos su-
» plich tant encaridament com jo puch, que de la
» mía partida siàu contents per ara.

Còm lo Comte y la Comtesa, moguts de compassió de llur fill Pierres, li donaren llicencia para [*pera*] *que anàs a veure lo món.*

VEHENT lo Comte y la Comtesa lo bon propòsit y voluntat de llur fill Pierres, no *sabent* [sabíen] que li diguessen, o si li donarían llicencia; y Pierres estaue agenollat deuant ell esperant la resposta que li faríen. Y quant ell vehé que no responíen, ni li deyen ninguna cosa, ell digué al Comte semblants paraules: « Molt amat senyor pare: jo vos prech que
» siàu contents de lo que us demano: atorgàume
» aquesta tant assenyalada gra*cia. » Llauors lo [*f.* 4.] Comte li respongué, dient: « Pierres: puix que vós
» teniu tant gran desitg y voluntat de anàruosne, y es

» tant necessari que vós anèu a cercar y veure lo » món, vostra mare y jo vos donàm llicencia, empe» rò guardàu que no fassau may cosa que sía mal » feta contra la nobleza, y anàu tostemps seruint a » Nostre Senyor Iesu Christ, y guardàuuos de mala » compañía, y tornàu lo més prest que porèu, y pre» nèu or y argent, y joyes, y armes y caualls, y tot lo » que haurèu menester. » Quant Pierres ohí que son pare y mare li hauíen donada llicencia, ell los donà humilment les gracies. Y aprés la Comtesa li donà tres anells molt richs y molt gentils que teníe estimats que valíen gran tresor, y Pierres los aceptà humilment estimantlos molt. Y aprés aparellà tot lo que li era necessari, y prengué los seruidors que volgué; y aprés ell vingué dauant son pare y dauant sa mare, y besàls las mans y prengué comiat d ells. Los quals [plorant] li digueren y amostraren que tostemps se trobàs en bona compañía, y que se guardàs de la mala; y que volgués recordarse de ells, y que lo més prest que pogués los enuiàs nouas de la súa vida. Y aprés, Pierres, partí lo més secretament que pogué, y anà tant per ses jornades, que ell arribà en la ciutat de Nàpols, en lo qual estaua lo Rey Magalón y la Reyna, y la gentil Magalona, sa filla; y ell anà dretament a posar en vna plaça que es anomenada la Plaça de la Ecoronada. Y quant lo noble Pierres fonch aposentat, ell se començà a entremetre dels costums del Rey y dels Caualiers de la terra. Y quant ell hagué reposat, ell començà a parlar al seu hoste, y demanàli si hi auíe ninguns Caualiers estrangers [y] de valor en la dita Ciutat. Y lo hoste li respongué que hauíe pochs díes que hi auíe vingut vn Caualler al qual lo Rey de Nàpols feya molta honra per la súa gran valentía; y que hauíe nom lo dit Caualler micer Henrich de Cra-

pona, y que per amor d ell lo Rey manaue fer justes lo Diumenge seguent. Y lo noble Pierres li demanà si los Cauallers estrangers eren rebuts en les justes. Y lo hoste li respongué, que sí de molt bona voluntat, emperò que vinguessen molt ben adreçats y amanits en lo camp.

Còm lo noble Pierres vingué en lo camp per anar a las justas.

*Lo Diumenge seguent Pierres haufe molt grandissim desitg de vèurer y conèixer la gentil Magalona; y se lleuà dematí y anà a oyr Missa, y los seus caualls foren molt ben pensats, y haufe aparellat tot lo que haufe menester pera ell y pera los caualls axí com se pertany[ía], y a honor del gloriós sant Pere, del qual ell tenfe lo nom, en lo qual, aprés de Déu y de la humil Verge María, ell tenfe tota la esperança; y aportaue sobre lo elm dúes claus d argent, les quals eren molt riques, y eren fetes molt subtilment; y per lo semblant eren tots los seus ataulaments; y los caualls guarnits y cuberts de claus, a honor del dit sant Pere. Y quant vingué la hora que tots vingueren al camp, y lo Rey aufe dinat y [v.]

era ja vingut al catafal, y la Reyna, y la gentil Magalona ab les altres dames, y tothòm, vingué Pierres ab lo seu moço d espuelas y *vt* [un] patje, sense altra companñía al camp; y posàs en lo més simple lloch del camp, com aquell que era estranger y no conexía a ningú que lo hagués mès auant. Y quant vingué la hora que lo Rey manà cridar que si hi hagués algún Caualler que per amor de les dames volgués fer fets de armes que s posàs en lo camp, llauors vingué micer Henrich de Carpona y posàs en lo camp; y tantost hisqué vn altro Caualler del Rey, y micer Henrich lo ferí tant fort sobre l alta peça que l feu caure sobre les anques del cauall, y rompé la llança, y la llança del Caualler caygué en [*f*. 5.] les cames del cauall de micer Hen*rich, de manera que lo cauall caygué; y dix lo Caualler que micer Henrich era caygut per bona justa, del que micer Henrich ne fonch molt cansat y no volgué més justar. Y quant Pierres veu la descortesía que lo Caualler feye a micer Henrich, com a Caualler esforçat se posà en lo camp contra d ell; y feríl de tant gran força, que endorrocà per terra lo home y lo cauall, per lo qual tots los miradós ne foren marauellats de tant terrible y furiós colp. Y lo Rey dix que aquell Caualler tenía molta força y virtut, y desitjaue saber de quína terra era, y trametéli lo faraut per que lo y demanàs; y Pierres respongué: « Germà: digàu al senyor Rey que ell me perdone, car » jo he fet vot de no dir lo meu nom a ningú; emperò digàuli que só vn pobre Caualler de França » que vaig cercant lo món com a Caualler de ventura, per vèurer les dames y donzelles, y conquistar la súa honor y pris. » Y quant lo Rey ohí la resposta per ell feta, digué que era cortès y noble, y que no voler dir lo seu nom li procehía de gran

gentileza. Y aprés tornaren a la justa, e, per abreuiar, tant feu lo noble Pierres, que tots los Cauallers de la Ciutat y los estrangers enderrocà per terra. De manera que lo Rey y tots los de la Cort deyen que ells teníen gran desitg de conèxerlo, y que may auíen vist Caualler que millor y també justàs com hauíe fet Pierres, ni també portàs la llança. Y Magalona parlaua ab les donzelles, y deya que molt gentil Caualler era, y que valentment executaua les armes. Y axí llauors Pierres se partí del camp ab la honra y pris de les justes; y micer Henrich y los altres lo acompanyaren; y de allí micer Henrich hagué molta conexença y amor ab Pierres y foren tots dos companyons.

Còm foren fetes moltes justes de part del Rey y a requesta de la gentil Magalona.

Moltes justes y torneigs manà fer lo Rey per requesta de la gentil Magalona, filla súa, que lo y pregaua molt per lo plaher que auíe près ab lo Caualler de les claus y les grans valentíes y fetas que ell feya; y vent lo Rey que aquest Caualler era tant valent y desliure de son cos, y de tant noble condició y tant cortès, deya a la súa gent: « Sense dubte aquest Caualler dèu ser de gran llinatge, car bé ho amostren les súes condicions, y » es dig*ne de hauer més honra que nosaltres no li [*v.*] » fem: per çò entremetèuvos vosaltres de quína parentela es y de quín llinatge. » Y vn jorn lo Rey per ferli honra lo combidà a dinar, de la qual cosa Pierres ne hagué molt gran plaher, car ell encara no auía ben mirada la gentil Magalona a son plaher; y lo Rey y la Reyna, estant en taula, pera mos-

trar major senyal de amor a Pierres, férenlo asseure deuant la graciosa y gentil Magalona: en lo qual dinar foren seruits de diuerses viandes, les quals no les poríe hom anomenar ni diuisar que allí no fossen tals com a Rey [se] pertanyen. Y açò fonch fet per amor de Pierres; emperò ell no se curaue molt de les viandes, car de tot son cor miraue la excellent gentileza de Magalona, que estaue asseguda dauant d ell, y allí ell ficaue los vlls, y lo cor estaue molt encès e inflamat de sobre de amor que li teníe; y deya entre sí mateix que en tot lo món no y auíe més gentil dama que la delicada Magalona, ni més dolça, ni més graciosa, ni de tal continença, y que benauenturat sería aquell qui estaríe bé en la súa gracia, emperò allò reputaua ser impossible pera ell. Magalona, refrenant lo seu cor y la súa continença, mes encara algunas vegadas miraua a Pierres molt dolçament; y no pensaua ella menys de Pierres, que Pierres della. Y quant hagueren dinat, férense molts jòchs en la sala de passatemps; lo Rey se meté en rahons ab la Reyna y donà llicencia a Magalona que anàs a pendre plaher ab los Caualiers; y llauors Magalona cridà molt dolçament a Pierres, que no se gosaue acostar a ella, y dixli : « Noble Caualler:
» lo señor mon pare té molt gran plaher de les
» vostres valentíes; y tots los de aquesta casa, per
» les grans y marauelloses virtuts y nobleses que són
» en vós, hauràn gran plaher que vós vingàu moltes
» vegades a pendre plaher en aquesta casa, car lo
» senyor Rey y la Reyna hi pendràn gran plaher, y
» axí mateix jo y les altres dames y donzelles. »
Y quant Pierres ohí axí parlar a Magalona, dixli :
« Senyora: a mi no abasta tant solament donar gra-
» cias al senyor Rey y a la senyora Reyna, mes
» encara a vós, que tanta honra me feu a mi que só

» vn home de poch estat, que no he merescut tant so-
» lament ésser en lo *mon* [nombre] dels menors ser-
» uidors de vostra casa; mes, [molt] alta y potent
» dama, tant quant jo puch vos fas infinides gracias,
» obligantme pera tostemps de ésser lo vostre humil
» seruidor y Caualler ahont se vulle que jo síe. » *Y [*f.* 6.]
Magalona li dix molt dolçament: « Valerós Caualler:
» jo vos fas infinides gracies, y vull uos tenir de ací
» en auant per lo meu Caualler. » Y estant en aques-
tes rahons, la Reyna se n entrà en la cambra, y
fonchli forçat a Magalona partirse de Pierres; mes
bé li pesaua molt, y dix Magalona a Pierres de
aquesta manera: « Noble Caualler: jo vos prech
» que vingàu moltes vegades en aquesta casa a pen-
» dre plaher, car jo tinch molt gran desitg de par-
» lar ab vós en secret de les armes y valentías que
» se fan en la vostra terra, y pesam que no tinch
» temps de parlar ab vós més llargament. » Y pre-
nent llicencia lo mirà molt dolçament, per lo qual
fonch més ferit y nafrat de la sageta de amor en
aquella vista. Y axí se n entraren la Reyna y Ma-
galona en la cambra ab les altres dames, y lo Rey
restà ab los altres cauallers y senyors faentlos molt
gran festa, y en especial a Pierres, y molt dolçament
li demanà lo seu nom y de sa terra; emperò ningu-
na cosa li digué, sinó que era vn pobre Caualler
de França que anaue cercant auentura per lo món
y conquistar honra y pris; de la qual cosa lo Rey
lo tingué per molt discret en no voler dir lo seu
nom; y no volgué més enterrogarlo, pus conexía
que no l volíe dir a ell, ni a ninguna persona del
món. Y llauors lo Rey se partí de allí per anar a la
súa posada. Y Pierres molt humilment prengué lli-
cencia del Rey y dels altres senyors que allí eren,
y anàsen a la súa posada.

Còm Pierres contemplaua en la molt estremada gentileza y graciositat de la bella y gentil Magalona.

[*v.*] *QVANT Pierres fonch tornat a la súa posada, e fonch en son retret, ell començà a pensar en la sobirana gentileza, nobleza, honor y graciositat de Magalona, incomparable sobre lo tant dolç y graciós mirar que ella li auíe fet. De manera que de allí al deuant no podíe auer plaher ni repòs; y Magalona, per lo semblant, quant fonch en la súa cambra començà a pensar en la gentileza y valentía de aquell joue Caualler, y agué gran desitg de saber de quína generació venía; y si per ventura deuallaua de alt llinatge y noble, ella proposaua de amarlo més que a persona del món; y puix sabía que era vingut allí per amor d ella, més en gran manera la obligaua. Y mirant y considerant Magalona que ella no podía fer ninguna cosa sense consell y ajuda de alguna persona, acordà y deslliberà de dirho a la súa ama, la qual la auía criada. Y vn jorn ella la apartà en la súa cambra, y dixli: «Molt » amada ama: vós tostemps me auèu volgut bé y » auèume mostrat senyal de amor grandissim en

» totes coses, perçò jo vos vull dir vn secret; empe-
» rò prechuos no m descubrisseu a ningú. » Y la
ama li res*pòn*[-pòs]: « La mía amada filla Magalona:
» ¿no sabèu vós que no m sabríeu manar cosa del
» món que tantost no u fassa, si es possible, encara
» que degués perdre la vida? Y donchs, digaume la
» vostra intenció que teniu, e no dubtèu en res. »
Llauors la gentil Magalona digué: « Io he en tant
» gran manera posat lo meu cor en aquell bon Ca-
» ualler que aquest altre día guanyà les justes, que
» jo li tinch tant[a] amor, que no puch menjar, ni
» beure, ni dormir, que si jo fos segura que fos de
» noble llinatge y condició, lo pendría per marit. »
Y quant la ama ohí la voluntat de Magalona, fonch
molt espantada, y dixli: « Molt amada filla: miràu
» lo que dièu; que vós sabèu [bé] que sóu de tan
» gran y alta nobleza, que lo millor senyor del món
» sería content de aueruos per muller; y vós posàu
» vostre cor en aquest Caualler qui es estranger y
» vós no sabèu quí es o per ventura no voldría sinó
» la vostra deshonra, disfamaruos y aprés dexaruos.
» Perque, la mía amada filla, jo vos prech que vullàu
» apartar tal pensament del vostre cor, car si vostre
» pare ho sabía seríen molt perilloses les vostres
» amors; y prenèu, donchs, vna poca de paciencia
» que no tardarà, si plaurà a Nostre Senyor Déu Iesu
» Christ, que vostre pare vos casarà molt prest a
» vostre plaher. » Y quant la Magalona veé que * la [*f.* 7.]
súa ama no volíe consentir al seu apetit, comen-
çà molt fort de entristirse; y amor, al qual ningún
cor pot resistir, la auía tant fort ferida y nafrada,
que ella no tenía ningún poder en sí, y dix: « O la
» mía ama! ¿y aquest es lo [*meu*] amor que [vós] me
» teníeu, de voler que jo muyra tant prest, y tant
» miserablement, y que jo acabe axí la mía vida per

3

» falta de socós? ¿que la medecina [es] tant prop y jo
» no puch auer remey? y jo no [u s enuíe tant lluny,
» ni ajàu ninguna pena de mi, ni de mon pare, ni
» de ma mare, ni de ningú. Si m volèu bé feu lo
» que jo us demanaré, en altra manera vós me veu-
» rèu morta, abans de pochs díes, de dolor y malen-
» conía. » Y dient aquestes paraules, ella caygué
esmortuyda sobre lo llit; y quant ella fonch tornada
en sí, dix : « Sapiàu, la mía ama, que ell es de gran
» llinatge, car les súes condicions ho demostren; y
» crech que per açò no vol dir lo seu nom a ningu-
» na persona; emperò pens que si vós li demanàu
» quí es de part mía, ell no l negarà. » Veent la
ama lo mal que Magalona per força de amor pas-
saua, la consolà, dient : « Senyora: pus es tal vos-
» tra voluntat, jo posaré diligencia de parlar ab lo
» Caualler de part vostra, y li demanaré lo seu nom
» y lo seu llinatge. »

Còm la ama de Magalona trobà a Pierres en la Iglesia y parlà ab ell de part de Magalona.

APRÉS la ama treballà tant en poder parlar ab Pierres, que vna vegada ella lo trobà en la Iglesia dient hores; y ella entrà en la Capella hont ell era pera dir ses oracions. Y quant ella hagué dita sa oració, Pierres li feu vna gran reuerencia per causa que la conexía, perque la auía vista moltes vegades en companyía de la súa senyora Magalona, y ella li dix : « Senyor Caualler: molt estich mara-
» uellada de vós, perque teniu tant secret lo vostre
» estat y señoría, car jo sé que lo senyor Rey y la
» senyora Reyna y la gentil Magalona hauríen gran

» plaer de saber de quín llinatge sóu; y sobre tots » ma senyora Magalona; y si m volèu declarar açò » que us demàn, jo lo y diré, car se que u estima» rà molt, perque ho desitja molt saber. » Y quant Pierres ohí axí parlar a la ama, estigué pensatiu; emperò bé conexíe ell que aquestes paraules veníen de part de Magalona; y dixli: « Senyora: » molt[a] honra es a mi que jo síe estat digne que » vós ajàu de parlar ab * mi de semblant cosa: [v.] » de voler saber lo meu nom, y tots aqueixos se» nyors, més que més la senyora Magalona, a la » qual me comanarèu si us plaurà, y digauli que m » perdó, que desque só fòra de la mía terra no u » he dit a persona del món, mes per causa que ella » es aquella que jo més ame y desije seruir y obeyr » sobre totes les coses del món, puix ella desije sa» ber lo meu nom y qui só jo, digauli que lo meu » llinatge es molt noble y que s vulla acontentar de » açò per ara; y a vós, senyora, que os placia acep» tar vna de les més petites joyes per amor de la » mía senyora Magalona, car jo no la y gosaría « presentar, y prenentla vós me n farèu vna gran » mercè. » Y llauors tragués vn anell de molt gran valor y donàl a la ama; y ella lo prengué, y dixli: « Caualler: jo us promet de presentarlo a la mía » senyora Magalona, y dirli lo que vós me auèu » dit. » Y axí s partiren, restant tots molt alegres.

Còm se partí la ama de Pierres.

PARTINTSE la ama molt alegre de Pierres, per causa que auía parlat ab ell a son plaher, deya ella entre sí que veritat era lo que deya Magalona, que aquell Caualler deuía ésser de gran lli-

natge, per quant era ple de tota cortesía y sauiesa. Ella, ab aquest pensament, arribà ahont era Magalona, que la esperaua ab molt gran afectió y desitg; y llauòs ella li contà tot lo parlament que auíe tingut ab lo bon Caualler Pierres, y còm li presentà lo *anyell* [anell] que * li auíe donat. Quant Magalona ohí la dolça resposta del Caualler y veé la gentileza y riqueza del anell, dix a sa ama: « Molt amada » ama: ¿no us he dit jo que ell deuía ésser de alta » nobleza [y] tostemps lo meu cor me ha dit ell quí » era? ¿Pensàu que aquest anell síe de home po» bre? Jo us dich que la mía ventura es aquesta » y no pot ésser en altra manera, car aquest ame » y vull; e jamés altre home no auré, perque lo » meu cor y lo meu pensament es en ell des que l » víu la primera vegada; y sé qu es vingutací per » amor de mi; y puix es de tant gran llinatge, y só » certa que es lo millor y més gentil Caualler del » món, ¿no seríe jo cruel y dòna sens ninguna pie» tat si no l amaue y l volíe? Abans muyra jo de » mala mort que no l oblide, ni l dexe per ningún » altre; y jo us prech que del meu voler lo auisèu y l » *fassan* [fassàu] cert de la mía voluntat, y en açò » me donèu lo millor consell que pugàu, y jo per ali» uiar la mía dolor vos prech me dexèu lo anell,

f. 8.]

» perque descansaré molt sols en veurel, per ser de
» aquella persona que tant ame.» Quant la ama ohí
axí parlar la gentil Magalona que s volíe descubrir
al seu clarissim y valentissim amat Pierres tant prest,
dins lo seu cor fonch molt enujada, y dixli: « Molt
» noble senyora y tant estimada: jo us prech que no
» posèu tant prest aquest propòsit en lo vostre cor,
» car sería cosa deshonesta que tant noble filla y de
» tant alt llinatge com vós sóu, declaràs tant prest
» lo seu amor a vn home que es estranger.» Y quant
Magalona ohí axí parlar a sa ama, no pogué més
comportar, y dixli: « No li digàu estranger, que
» en lo món jo no he amada més a persona que a
» ell, ni jamés home no me lleuarà de aquest pro-
» pòsit; per lo qual jo us prech que més no m di-
» gàu tals paraules, si desijàu tenir la mía gracia
» y amor.» Llaués la ama, conexent la súa volun-
tat, no li volgué més contradir, y dixli: « Senyora:
» jo no u dich sinó pera guardar la vostra honra;
» perque les coses que són fetes per voluntat desor-
» denada, no són fetes a honra de aquells qui les
» fan, ni són presades, ni estimades dels qui les en-
» tenen; jo tinch per bo que vós lo amèu, car ell es
» molt bon Caualler, emperò que vós ho fassàu dis-
» cretament com deuèu fer; y en açò no dubtèu
» que jo us daré lo millor consell y ajuda que jo
» poré, y tinch esperança en Déu que *si* [s hi] tro-
» barà bon remey.» Y quant Magalona ohí tant sa-
uiament parlar a la súa ama, ella se assossegà vn
poch, y dixli: « Molt amada ama: jo faré lo que vós
» me aconsellarèu.» Y aquella nit * dormí y reposà [*v.*]
molt bé la gentil Magalona en lo llit tenint lo anell,
lo qual ella besaue moltas voltas, y sospiraua pen-
sant en lo seu desitjat Pierres, y axí passaua fins
al matí. Y estant en aquest pensament se adormí;

y dormint somnià que li paríe que ella y Pierres estauen a solas en vn gran jardí, y que li deya: « Io us prech per amor mía, vós me digàu de quína » terra sóu, y quí són vostres parents, ca per cert » jo us am sobre totes les coses del món; per çò vol» dría jo saber quí es lo Caualler que la mía vo» luntat es súa. » Y a ella li paríe que Pierres li responía : « Noble senyora: encara no es hora que » jo us ho diga; y prechvos que comportèu vn po» quet, que nos pot saber per ara, mes en breu temps » ne serèu certa »; que aprés Pierres li auía dat vn anell molt gentil y més rich que aquell qui la ama li auía aportat; y axí estigué dormint la gentil Magalona fins que fou de día. Y quant fonch despertada, contà tot lo somni llargament a sa ama, la qual conegué que aquella donzella auíe posat tot lo seu cor y lo seu pensament en aquell Caualler; y per çò la consolà ab moltes dulces paraules lo millor que pogué.

Còm Pierres trobà vn día la ama de Magalona en la Iglesia, y acostàs a ella pera dirli alguna cosa en secret.

*Vn día Pierres treballà en cercar la ama de Magalona, y trobantla, volgué acostarse a ella pera dirli algunes coses en secret; y ella lo conegué y començà a parlarli, dient: còm Magalona hauíe près gran plaher en tenir lo anell, y que lo estimaue molt. « Senyora (digué Pierres): jo pera » vós lo us hauía donat, perque no era cosa degu- » da que tant petita cosa se enuiàs a tan alta dama » com es la mía senyora Magalona, si bé tot quant » jo tinch, còs y béns, tot està a son manament y » seruici. Sapiàu, senyora, que la súa incomparable » fermositat y gentileza me ha tant fortment nafrat » y ferit lo meu cor, que jo no puch més compor- » tar, ni cobrar lo meu mal. Y per çò me he esfor- » çat de diruos la mía pena y passió; que si ella no » té pietat y misericordia de mi, certament en tot » lo món no y ha més desuenturat ni perdut home » que só jo. Senyora: jo us dich y vos declar lo meu » cor, perque jo conech que sóu molt amada y vol- » guda de la mía senyora Magalona; y si a vós era » plasent, que per vostra bondat lo y fesseu a saber » de part mía, molt vos ho estimaría, encara que » no us ho tinga merescut. » Y la ama li dix: « Io us » fas infinides gracies de molt bon cor y voluntat, » y faré de vós molt bona relació a ma senyora » Magalona; emperò jo no sé en quína manera » entenèu aquest amor. Car si vós ho entenèu de » amor deshonest, no me n parlasseu més, que no y » consentiría. » Llauors Pierres li dix: « Senyora: » abans muyra jo a mala mort, que jo pensàs en » aquest amor ninguna maldat, ni vilanía, sinó » tota honestitat y cortesía, y ab virtuós y leal » amor jo voldría seruir a la súa noble juuentut » tota ma vida. » Y la ama li dix: « Caualler: jo us

[*f. 9.*]

» jur hi us promet de fer tot lo que per vós me
» serà manat; emperò, puix la amàu de tant noble
» cor, y sens ninguna vilanía, ¿per què, donchs, no
» volèu que ella sapia lo vostre llinatge? Car per
» ventura poríeu ser dè tal part que de vós y ella se
» farà casament ab la gracia de Nostre Senyor Déu
» Iesu Christ, y de la gloriosa Verge María, puix
» ella vos aporta tanta voluntat y somía de vós
» dormint tota la nit: quant som en la cambra no
» parla sinó de vós. » « Senyora (dix Pierres): puix
» vós me dièu aquestes paraules que són a mi tant
» amigables, si vós volèu ferme aquesta mercè: que
» fassàu que jo pogués parlar ab ma senyora Ma-
» galona en secret, jo li diría mon nom y mon lli-
» natge y ma terra, y crech que no me n estimarà
[v.] » man*co quant ho sapie; emperò a ninguna altra
» persona no u diré sinó a ella sola. » Y la ama li
dix: « Io lo y diré, y si li plaurà, jo faré que par-
» larèu ab ella. » « Senyora (digué Pierres): jo us
» ne fas infinides gracies, y si li volèu donar aquest
» petit anell de ma part, fermen eu vn assenyalat
» seruici, y major si ella lo acepta, perque m par
» que l altro anell no es tal com a ella pertany. Y
» prechuos que m comanèu molt a la súa benigna
» gracia. » Respòn la ama: « Per amor vostre jo
» lo y presentaré y daré vostres encomendacions,
» y procuraré recapte y gracia que vós parlèu ab
» ella. » Llauors Pierres fonch molt content.

Còm la ama tornà a Magalona.

PARTINTSE de allí la ama, ella anà a la cambra de Magalona, que estaua molt congoxada de amor, y jeya sobre lo llit, car no estaue may en re-

pòs. Y quant ella veé la súa ama, lleuàs del llit, y dixli : « O la mía tant amada ama ! Vós siàu » la benvenguda ! ¿Aportàume algunes noues de » aquell que jo ame tant? Certament si no donàu » algún remey pera que jo l veja y parle ab ell, jo » moriré molt prest de tristicia. » Llauors dix la ama : « Senyora filla molt amada: jo us donaré vn » consell que vós serèu molt contenta si plaurà a » Déu; y coneixerèu que vos àm. » Llauors Magalona ab gran amor abraçà y besà la súa ama, dientli de aquesta manera : « Ay la mía molt amada » ama: digaume nouas del que jo tant desitje ! » Y ella * llauors diguéli còm Pierres se ere atansat [*f. 10.*] a ella, y li hauíe demanat què feya; y que le auía declarat son cor, y còm estaue tant enamorat d ella, que en tot cas ell se moriría. « Y creèu vós, filla, » que si vós passàu dolor y pena per ell, que no n » passa menys per vós; l amor que ell vos té es bona » y leal, y fundada en nobleza y en tota honesti- » tat, de la qual cosa jo só molt alegre; y sapiàu, se- » nyora filla, que may Caualler del seu jouent parla » tant cortèsment, ni ab tanta sauiesa com ell quant » diu alguna cosa; y sense dubte ell es de grans » y nobles parents. Y així, senyora, lo fet es de » aquesta manera: que desitja, en tot cas del món,

» parlar ab vós en secret; y llauors ell vos dirà lo
» seu nom, y la súa terra, y lo seu llinatge; y farà
» tot lo que vós manarèu; y ell se acomana a vostra
» senyoría, suplicantuos que li assenyalèu vn día y
» lloch ahont ell vos·puga dir y declarar lo seu cor,
» car a ninguna altra persona no u dirà sinó a vós;
» y més vos suplica: que vullàu aceptar aquest anell
» per amor súa. » Y quant Magalona ohí les tant
amoroses paraules de la ama, y véu aquell anell
que ere més gentil y més preciós que lo primer que
teníe, de gran alegría que hagué, la color li tornà
com vna rosa; y dix Magalona a la súa ama : « Sa-
» piàu, la mía amada ama, que aquest es lo anell
» que jo tant somiaue l altra nit, car lo meu cor
» no m diu ninguna cosa que veritat no síe; y siàu
» certa que aquest serà lo meu marit y senyor sense
» ningún dubte, y sens ell no puch auer plaher ni
» alegría; y per çò vos prech y vos suplich que cer-
» quèu la millor manera y modo que pugàu, que no
» vull més tardar que no parle ab ell. Y per çò, la
» mía amada ama, cercàu alguna manera ab la qual
» jo puga vèurel y estar ab ell al meu plaher, car
» jo tinch esperança que per medi vostre jo vindré
» a compliment del meu desitg, y jo us promet que
» no y perdrèu ninguna cosa. » Y la ama li dix que
ella hi posaríe diligencia. Y axí la gentil Magalona
restà tot aquell día y tota la nit ab major plaher y
alegría que no teníe de primer; y miraue los anells,
los quals ella molt estimaue, y metéls se en los dits,
y jugaue ab ells; y de aquesta manera passaue ab
delit la súa vida.

Còm la ama de Magalona parlà ab Pierres.

*QVANT fonch vingut lo día seguent, dematí, la ama posà molta diligencia de parlar ab Pierres, lo qual estaua en la Capella, ahont ella auíe altres vegades parlat ab ell; y quant Pierres la veé, haguén molt gran plaer y alegría, car bé pensaue [que] hauría alguna noua de la gentil Magalona; y anant enuers ella, saludàla molt cortesament, y responguéli [ella], dient: « Déu vos dó tot lo que » vostre cor desija. » Aprés Pierres li demanà què feya la senyora Magalona, y còm estaua en sa gracia. Y la ama li respongué: « Noble Caualler: hajàu » de creure que Caualler que may en lo món ha por» tat armas no fonch més benauenturat que sóu vós, » y bé fonch bona la hora que vinguereu en aques» ta terra, car per vostra valentía y grandeza hauèu » guanyada l amor de la més gentil dama del món, » ca[r] may no us vingué tant gran bé, puix hauèu » conquistada la súa gracia y amor; y ella estima » molt lo vostre anell en gran manera, y l aporta » *por* [per] amor de vós, y desitja molt vèureus, y » parlar; jo só molt contenta que parlèu ab ella, em» peró prometeume com a Caualler, per la fe y jura» ment que hauèu fet a caualleria, que en lo vostre » amor no y haurà sinó tota honra y gentileza, axí » com se pertany y conué a nobleza de tant alt estat » com dièu que sóu. » Llauors lo noble Pierres, axí com era ple de tanta nobleza, posà los genolls en terra deuant vn Crucifici que teníe, y dix: « Senyo» ra: jo us jur ací, deuant Nostre Senyor Déu, que » la mía intenció es pura y honesta, y no desije altra » cosa sinó que ab voluntat de Nostre Senyor Déu » jo pugue *viure* [venir] ab la gentil Magalona *ab lo* » [al Sant Sagrament de Matrimoni, per mija de » santa mare Iglesia, ab tota aquella solemnitat que [v.]

» si pertany, y no en altra manera; [y] si en altra
» manera jo ho vull, que Déu no m dó bé, ni honra
» en aquest món.» Llauors la ama lo alçà de terra,
y dixli: « Per cert, noble Caualler, vós hauèu fet tan
» alt jurament que hom vos dèu crèurer; y sapiàu
» que jo ho diré a ma senyora Magalona, y jo prech
» a Déu per la súa gracia vos dexe venir a vostre
» honorable y bon propòsit, y si a Déu ere plasent
» que açò s fassa, se porà bé dir que en lo món no y
» ha vn gentil parell, ni més noble que vosaltres
» dos. Per çò, noble Caualler, veniu vós demà a
» hora de reposar aprés dinar: per la porta petita
» del jardí de Magalona entrarèu en la súa cambra,
» la qual sens falta serà buyda de tota gent, sinó de
[*f. 11.*] » ella y de mi, y enca*ra jo us faré lloch per que
» pugàu parlar ab ella a tota vostra voluntat. » Y
Pierres li feu infinides gracies. Y quant la ama hagué contat y dit a Magalona la conclusió y concert que ella haufe fet ab Pierres, fonch molt alegre y contenta de la noua que la ama li aufa aportada; y estaue esperant a Pierres, aquell que ella tant amaue y desitjaue veure.

Còm Pierres anà a parlar ab la gentil y graciosa Magalona per la porta del jardí.

En lo día seguent, en la hora assignada, la qual lo noble Pierres no tenía oblidada, trobà la porta del jardí vberta, axí com la ama li auíe promès y dit, y de allí entrà en la cambra de Magalona, ab aquell gran desig que tenía de parlar ab ella, y trobà la ama que estaue sola ab ella. Y quant Magalona lo véu, tota tornà tal com vna rosa; y volgués lleuar de allí ahont estaue per anar a abraçarlo y besarlo, perque amor la constreñía en gran manera; emperò, la rahó, que dèu señorejar a qualseuol cor noble, li demostrà la * súa honra y la súa dignitat [*v.*] en que ella ere; y estigué lo seu cor y la súa continencia; emperò los seus vlls y la súa gentil cara no podíen encobrir la grandíssima ardor y amor que a Pierres teníe; y lo cor saltaua dintre de les entranyes de la gentil Magalona molt dolçament, tenint en sí dos pensaments e imaginacions; y miraue molt dolçament lo seu leal Pierres; y lo noble Caualler no mudà menys color quant véu la fermositat y gentileza de Magalona; y no sabíe en quín modo, ni en quína manera deuíe començar a parlarli, car ella estaue tant alegre de plaher, que no sabíe si estaua en cel o en terra, car axí ho causa *el* [lo] amor a sos súbdits. Tres vegades se agenollà en terra, y ab gran vergonya y humilitat començà a dirli axí: « Molt excellent y alta dama: Déu vos dó honra y » plaher! » Y Magalona tantost lo saludà, y l prengué per la mà, y dixli: « Senyor Caualler: vós siàu » ben vingut! » Y feulo asseure prop de ella; y tantost la ama los deixà, y se n anà en vna altra cambra. Llauors la noble Magalona li dix: « Gen» til Caualler: jo he molt gran plaher que siàu vin» gut, car jo tenía gran desitg de parlar ab vós; y » encara que no sía cosa deguda que vna donzella

» tant joue parle ab vn home estant sola tant priua-
» dament com fas jo, emperò la alta nobleza que jo
» he vista en vós me assegura y m dóna gosar de
» ferho. Sapiàu, bon Caualler, que aprés de la pri-
» mera vista que de vós aguí, tostemps vos he
» aportat gran amor, car tàntes virtuts com té a te-
» nir vn noble Caualler són en vós, per la qual
» cosa, gentil senyor, digaume lo vostre nom, y vos-
» tra intenció, condició y linatge, que per cert jo us
» vull, hi us ame més que a persona del món; per
» la qual cosa jo tinch molt gran desitg de saber
» vós quí sou, y de quína gent, y per quína causa
» sóu vingut en aquesta terra. » Llauors Pierres de
Prouença se lleuà de peus com a noble Caualler, y
dix: « Molt noble y excellent dama: agraesch a vos-
» tra senyoría, [*car*] tant [com] puch, que per vostra
» nobleza y bondat he merescut auer vostra gracia
» sense veure en mi algún bé o virtut; y es rahó,
» molt alta dama, que sapiàu lo meu linatge, y per
» què só vingut en aquesta terra. Emperò suplich
» a vostra senyoría que a ninguna persona ho di-
» ga, perque aquest fonch lo meu propòsit quant jo
» partí de la mía terra, [y] aprés may ho he dit a nin-
» guna persona del món. Y axí, senyora, ha de sa-
» ber vostra senyoría que jo só vn fill del Comte de
[*f. 12.*] » Prouença, y só nebot del Rey de França, y m * só
» partit de mon pare y de ma mare sols per amor
» vostre, car jo hauía ohit a dir que vós ereu la més
» gentil y graciosa dama del món, axí com es ve-
» ritat, y encara més que ningú no podría pensar,
» jo só vingut ací ab molt poca companyía de gent.
» Encara que hi haja molts Prínceps y Cauallers
» molt més valents que no só jo, y han fet maraue-
» lles en lo fet de les armes per amor vostre; y jo
» auía proposat en lo meu cor que encara que no

» fos de tant gran valor, ni tant valent com ells, que
» volía prouar la mía ventura; emperò bé m pensa-
» ua que no podría may hauer [la] vostra bona gra-
» cia: y aquesta es tota la veritat de les coses que
» vostra senyoría me ha demanades; y sapia vostra
» gentileza que may lo meu cor no amarà altra per-
» sona sinó a vós, fins al darrer estrém de la mort.»
Y llauors Magalona lo prengué per la mà, y feulo
seure prop d ella, y dixli : « Molt noble senyor: jo
» fas infinides gracies a Déu de aquesta tant noble
» y de mi desitjada jornada, car jo só la més ben-
» auenturada y contenta dòna que may fos en lo
» món en hauer trobat vn tant noble y excellent
» Caualler, y de tant gran llinatge, y de tan gran
» nobleza, lo qual de valentía y de gentileza, gra-
» ciós y de sauiesa en lo món no té son par. Y puix
» que *assí* [axí] es, que los dos som tant enamorats
» la hu del altre, que par que vinga de Déu, que vós,
» senyor, siàu partit de vostra terra sols per amor
» mía; y auèu fetes més valentíes que ningú dels
» altres de quants ne haja vists ací, y teni[*e*]u lo nom
» de cauallería sobre tots quants són; y moltes vol-
» tes he desitjat de veure vostra persona, y bé me n
» dech tenir per benauenturada, puix per mi auèu
» presa tanta de pena y treball; per çò, senyor, no
» es per cert rahó que vós perdàu vostra pena y tre-
» ball, e que no hajàu lo que tant lealment hauèu
» guanyat; y puix vós me hauèu declarat lo vostre
» cor, rahó es que jo us declare també lo meu. Y
» axí, senyor, veus ací del tot la vostra Magalona;
» jo us fas senyor del meu cor, suplicantuos humil-
» ment que me vullàu guardar secretament y hones-
» ta la mía persona fins al día de nostre casament.
» Y siàu cert que de part mía abans comportaría la
» mort, que no que mon cor consentís en ningún

» altre casament. » Y llauors prengué vna cadena de or y vn joyell que tenía en lo coll, y posàla al coll del seu amat Pierres, dient : « Aquesta cade-
» na, lo meu leal amich y espòs, vos pose per cau-
[v.] » sa que * prengàu possessió del meu cos, prome-
» tent vos, com a filla de Rey, que may altre no l
» possehirà sinó vós. » Y dientli aquestes paraules ella lo abraçà y l besà molt dolçament; y Pierres se agenollà en terra, y dix: « Molt noble dama: la més
» gentil y graciosa del món, jo, com [a] indigne, vos
» acepte, y de tot lo que auèu dit só molt content,
» y vos promet que bé y lealment compliré lo mana-
» ment vostre, si plaurà a Déu y a la Verge María;
» senyora: si us plaurà prenèu vós de mi com de vos-
» tre leal espòs y marit, y com aquell *que* [qui] tos-
» temps vos vol obehir lo manament vostre, aquest
» anell en testimoni del casament nostre. » Aquest era lo tercer anell dels que li hauíe donats la súa mare, lo qual era més rich que tots los altres. Y la gentil Magalona lo aceptà de bon cor, y tornàl a besar altra vegada molt dolçament; y en açò Magalona cridà la súa ama; y quant ells hagueren prou parlat, ells concertaren en quín modo y manera se podríen veure altres vegades; y tornàssen Pierres a la súa posada més alegre que no solía, y Magalona restà ab la súa ama en la cambra sense fer semblant de res.

Còm la gentil Magalona no s podía fartar de parlar de Pierres ab la súa ama.

Moltes vegades parlaue la gentil Magalona ab la súa ama del seu dolç y leal amich Pierres, y deya : « ¿Què us par, la mía amada ama, del

» meu amich Pierres? Jo us prech que vós me di-
» gàu la veritat. » Digué la ama: « Molt amada
» señora: ell es lo més gentil y més graciós, y més
» valent que s trobe, segons crech, en tot lo món;
» y creyèu per cert, senyora mía, que ell dèu ser de
» alt llinatge. » Llauors dix Magalona: « La mía
» amada ama: jo tostemps vos deya que lo meu cor
» s o pensaua, del qual jo m tinch per contenta de
» Nostre Senyor Déu, Saluador de tot lo món, per
» quant li ha plagut de ferme venir en la súa co-
» nexença y amor, car en lo món no y ha tan alta
» donzella que sabent tant solament la meytat de les
» virtuts y béns que en ell són, que ella no l vol-
» gués tenir per leal marit y senyor. » Llauors li
dix la ama: « Tot açò que vós dièu es veritat, per
» çò jo us prech de vna cosa, y es esta: que per for-
» ça de amor no siàu leugera, que quant vós serèu
» en la Cort ab les altres dames y donzelles, y que
» Pierres per ventura hi * serà, que no li fassàu al- [*f. 13.*]
» gún semblant, car per ventura vostre pare y vos-
» tra mare ho conexeríen; per la qual cosa se po-
» ríen conseguir dos grans perills. Lo primer es,
» que vós restaríeu enuergonyida y perdríeu l amor
» de vostre pare y de vostra mare, si per ninguna
» vía ho sabíen, y seríeu causa de fer morir aquest
» noble y valentissim Caualler, lo qual vos ame més
» que a sí mateix. Y aprés a mi que sería la més
» punida del món; per la qual cosa jo us prech y
» suplich tant com jo puch que us vullàu regir sa-
» uiament y discretament, y que fassàu bona conti-
» nencia com a tan noble, alta y excellent filla per-
» tany. » « Certament, la mía amada ama (dix Ma-
» galona), en açò y en tots los meus fets me vullàu
» regir y gouernar per vostre bon consell y adjuto-
» ri, car jo sé que vós me aconsellarèu bones coses,

5

» les quals seràn lo meu bé y la mía honra; y prech-
» vos que si m veèu fer o dir ninguna cosa desho-
» nesta, que vós me n auisèu fentme algún señal
» per lo qual jo m corregesca, car jo us vull creure
» y obeyr com a la mía ama y mare; mes jo us
» prech de vna cosa: que quant serèm vós y jo a so-
» les, que haje licencia de desplegar la mía llengua
» en parlar del meu dolç y leal amich y espòs Pie-
» rres; ab aquesta gracia jo passaré lo temps de ma
» vida lo millor que m serà possible, fins a tant que
» vejàm la fí de nostra ventura; y sobre tot vos su-
» plich que fassàu que jo l veja, y que parle ab ell
» moltes vegades, car jo no tinch altre goig en
» aquest món; y si per ventura se esdeuingués al-
» gún cas, lo que Déu no vulla, axí com ara digàm,
» que li vingués algún mal dany, sapiàu, la mía ama,
» que de la mía mà propia me lleuaría la vida. »
Quant Pierres fonch tornat a la súa posada, estant en la súa cambra, començà molt fortament a pensar en sí mateix en la gran ventura que li era venguda; lloaue y donaue gracias a Déu de tant gran prosperitat com li veníe, y deya que may ningún Caualler que fos estat en lo món no hauíe aguda tant bona ventura com ell; imaginant en la gran gentileza de Magalona, anant moltes vegades a Palacio més que solía; emperò ell se gouernaue tant sauiament com persona en lo món pogués fer, ab lo Rey y ab tots. De manera que per la súa gran dolçor y graciositat tots lo amauen molt, no tant solament los grans senyors, mes encara tots los qui en lo Palau entreueníen; y quant ell veya que sens perill podíe algún tant fartar los seus vlls, començaue a mirar a la gentil Magalona ab *la* [molta] discreció, y quant * teníe licencia y manament de venir a parlar ab ella, hi anaue per lo lloch acostumat, y axí passauan sa vida.

[*v.*]

Còm micer Iordi de la Corona partí de Roma per anar a Nàpols pera fer moltes justes per amor de la gentil Magalona.

En aquell temps, en la terra de Roma hauíe vn noble Caualler, lo qual era rich y potent; y per la súa valentía y caualleria ere molt estimat y volgut, lo qual hauíe nom micer Iordi de la Corona. Aquest Caualler amaua molt la gentil Magalona, emperò ella no a ell; y confianse de la súa força, preposà en son cor de anar a Nàpols per fer algunes justes per amostrar la súa força, pensant que per allò poríe millor conquistar l amor y gracia de la gentil Magalona; y sobre açò feu vna suplicació al Rey Magalón, lo qual li otorgà tantost la gracia. Y foren cridades les justes per lo seu Regne, y en lo Regne de França y en totes les terres comarcanes del Rey de Nàpols, que qualseuol Caualler que per amor de les dames volgués justar y fer fets de armes y de caualleria, que fossen lo día de Santa María de Setembre en la ciutat de Nàpols y allí se veuríe quí millor les executaue, y quí tindríe millor cor. Per lo qual molts Cauallers y Barons que per amor de les dames volíen justar, vingueren en la ciutat de Nàpols; dels quals nomena*ren* [-rèm] los principals, car seríe molt llarch comptarlos tots. Lo primer fonch don Antoni, germà del Duch de Saboya; lo segón fonch don Ferrer, germà del Marquès de Montferrat; y don Duart, germà del Duch de Borbó; y don Pedro, nebot del Rey de Bohemia; don Henrich, fill del Rey de Inglaterra; y don Iaume, germà del Comte de Prouença y oncle de Pierres; emperò Pierres no l conegué en aquella festa. En la ciutat de Nàpols ere lo noble Pierres de Pro-

uença; y lo seu companyó micer Henrich de Crapona; y micer Iordi de la Corona; y altres molts vingueren, que no sería possible aquí anomenarlos a tots; y estigueren tots ells sis díes abans del día assignat, tots aparellats, que en ninguna historia se llig que may en la ciutat de Nàpols se trobassen tants nobles Cauallers com en aquella jornada, los [*f. 14.*] quals lo Rey Magalón festejà * molt bé. Y quant vingué lo día de Nostra Dòna, dematí, que los Cauallers auían ja oyt Missa, y foren tots aparellats en lo camp, en la gran plaça de la cauallería anomenada Coronada; y allí estaua lo Rey en lo catafal, y los altres senyors ab ell; y en altre catafal estaua la Reyna, y Magalona, sa filla, y las altres dames y donzelles, que era molt gran plaher de les mirar; emperò entre totes les altres Magalona semblaua vna estela del cel quant hix a la punta del día, car la súa gentileza sobrepujaue totes les altres dames y donzelles. Y estant tots los gentils Cauallers aparellats, manà lo Rey que fessen les mostres. Y lo primer que feu mostra fonch micer Iordi de la Corona, per lo qual se eran manades fer les justes; y lo segón fonch don Antoni de Saboya; y tots los altres per llur orde. Y la gentil Magalona tostemps teníe los seus vlls sobre lo seu amat Pierres, que era restat a la darrería. Y quant les mostres foren fetes, lo Rey manà cridar per lo faraut que les justes fossen bones y ab bon amor, sense injuria ninguna la hu de l altre, y que cada hu impugnàs de fer lo millor que pogués de allí al deuant; y micer Iordi de la Corona digué molt alt, que tots ho pogueren molt ben ohir: « Io vull en aquest día demostrar tota la mía » força y valentía per amor de la gentil Magalona.» Y aprés ell se posà tot primer en lo camp; al encontre del qual se posà micer Henrich de Inglate-

rra, *que* [qui] era molt bon Caualler; encontràrense de tal manera, que cada hu trencà molt gentilment la llança. Emperò si don Henrich no agués hagut socós, fóra caygut en terra; y fonch vn poch aturmentat del colp. Aprés vingué don Lançarot de Valois, qui derrocà del primer colp a micer Iordi, contra lo qual vingué lo noble Caualler Pierres de Prouença, car lo cor no lo y podía més comportar; tots li deyen lo Caualler de les claus, car no sabíen dirli altre nom; y ells se encontraren tant poderosament, que los Cauallers y [los] caualls tots caygueren en terra; y fonch declarat per lo senyor Rey y per tots los altres Cauallers, que per gran força eren los dos Cauallers cayguts. Y llauors manà lo Rey que *caminassen los Cauallers* [cambiassen los caualls] per veure quí se n portaría la honra; los quals ho feren tantost, y molt prestament caualcaren. No cal dubtar si en aquellas hores Magalona de bon cor pregaue a Nostre Senyor Déu, que li guardàs lo seu amat Pierres de tot mal y dany, y que li donàs honra en aquell día. Y quant los cauallers foren tornats en lo camp la segona ve*gada, desitjant la hu y l altre de [v.] auerne la honra, ells se encontraren ab [tan] grandíssima força, que Pierres trencà lo bras a don Lançarot, y llançàl en terra; y del gran colp que prengué, lo Rey y la Reyna y tots los altres Cauallers se pensaren que era mort, perque la súa gent lo se n portà a la súa posada. Y aprés vinguéli al encontre don Antoni de Saboya, lo qual, com no teníe tanta força com don Lançarot, lleugerament fonch enderrocat per terra. Y aprés vingué lo senyor don Iaume de Prouença, lo qual era oncle de Pierres; y Pierres tantost lo conegué, emperò son oncle no l conexía a ell. Y quant lo noble Pierres veu a son oncle y germà de son pare que se aparellaua pera venir

contra dell, digué al faraut: «Digauli en aquell Ca-
» ualler, que nom vinga encontra de mi per ara,
» car ell me ha fets alguns plahers en les armes
» y en la caualleria, per la qual cosa jo li só en mol-
» ta obligació; y perçò no li voldríe fer algún enuig;
» y que jo li prech que la justa dell y de mi que
» reste per altra vegada, que jo só content de con-
» fessar deuant lo senyor Rey, y deuant totes les
» dames, que ell es més esforçat y més valent Ca-
» ualler que no só jo.» Y quant son oncle ohí aques-
tes paraules, ell ne fonch en gran manera enujat,
car era molt bon Caualler, y ell auía fet Caualler
a Pierres de Prouença de la súa mà. Y per dúas
rahons li guardaue cortesía lo dit Pierres. Y dix lo
dit don Iaume: «Digàu al Caualler, qui s vulla que
» sía, que si jo li he fet may ningún plaher ni honra,
» que per ara jo le y renuncíe, y si no fa contra
» mi tot son degut, que jo l reputaré per caualler
» de poca virtut.» Y quant Pierres ohí la resposta
dè son oncle, fonchne en gran manera enujat, y
pesàuali molt que hagués de justar contra ell; y Pie-
rres vingué en signe de caualleria contra son oncle
don Iaume de Prouença, y ell se posà en la justa
per que ningú no s pensàs la causa. Y quant foren
prop la hu del altre, Pierres alçà la súa llança en-
uers lo cel, y no volgué en ninguna manera ferir a
son oncle don Iaume. Son oncle lo encontrà tant
fortament en los pits que trencà la súa llança; y ell
mateix caygué sobre les anques del seu cauall, de
la gran força, y Pierres no s mogué tant solament
com si vna ploma lo hagués ferit. Emperò lo Rey
y tots los Cauallers conegueren que lo Caualler ho
feya per sa cortesía; y deyen tots que aquell Caua-
ller algún día li hauíe fet algún plaher al Caualler
[*f. 15.*] de les claus, ho que deuíe hauer algún deute * en-

tre ells, y que allò li procehía de gran nobleza en no voler ferirlo; emperò no sabíen la veritat de la tal cosa; mes la gentil y graciosa Magalona sabía bé tota la veritat de aquesta cosa, car [bé] sabía ella que era son oncle. La segona vegada que ells tornaren al camp pera justar, Pierres ho feu axí mateix com la primera vegada; son oncle lo ferí de tanta força, que del seu colp mateix caygué en terra, y Pierres no s mogué sols lo peu del estrep, la qual cosa tots ho teníen a gran marauella. Y quant son oncle véu y considerà en sí mateix que aquell Caualler tenía tanta força, que solament ell no l hauíe pogut moure de son lloch, y ell no l hauía volgut ferir, ell ne estigué molt marauellat, y no volgué tornar més a la justa; emperò may no pensaue que aquell Caualler fos Pierres, son nebot. Aprés de don Iaume vingué don Eduart de Borbó, molt valent y esforçat Caualler; mes, emperò, al primer colp Pierres lo derrocà per terra a ell y al seu cauall; de manera que tots deyen que Pierres deuía ésser de gran nobleza, puix que era tant valent y cortès en totes [les] coses. Y aprés se posà en lo camp don Ferrer de Montserrat, y trencà la llança sobre Pierres, y Pierres lo ferí de tant gran força, que li lleuà lo guardabràs de la espatlla sinestra, y lo enderrocà, y lo llançà per terra. Y per abreuiar [tots los Cauallers que allí foren restats foren enderrocats per lo Caualler de] [*totes*] les claus, y restàli la honra del camp. Llauors Pierres se alçà lo elm y vingué dauant lo Rey, [y allí lo Rey], per consell de tots los nobles y valents Cauallers, feu cridar per lo faraut, que lo Caualler de les claus se n portaua lo pris y la honra del camp, y que ell hauíe fet molt millor per amor de les dames que ningú de tots los altres Cauallers; per lo qual, la Reyna y sa filla Magalo-

na, y las altras damas y donzellas, lo y agrayren molt. Y aprés cada hu se n anà a desarmar; y lo Rey feu fer crida que tots vinguessen a menjar al Palau; y tots hi vingueren, y lo Rey los rebé molt alegrament. Y quant lo noble Pierres fonch vingut, y hagué feta reuerencia al Rey, com aquell que la sabía molt ben fer, lo Rey anà corrent enuers ell y abraçàl molt dolçament, y ab gran amor li dix: « Molt [amat] amich: jo us fas infinides gracies de » la honra que vós me hauèu fet vuy en aquest día, » car jo puch bé dir ara, que no y ha vuy Rey ni » Príncep en tot lo món que en la súa Cort tinga mi- » llor Caualler, ni més cortès que jo tinch en vós; [v.] » emperò no es me*nester que jo us llohe, car les » vostres obres vos fan testimoni, y tots aquestos no- » bles Cauallers que ací són. Io prech a Nostre Se- » nyor Déu que ell vos deixe venir en lo que vostre » cor desija, en multiplicació de béns y de honra, » que [cer-] *cor*tament vós ne sóu molt digne. » Molta honra feu lo senyor Rey aquell día al noble Pierres, y [*a*] tots los altres senyors per lo semblant, car aquell que tant solament podíe parlar ab ell se teníe per [molt] benauenturat, y no se [*n*] podíen fartar tots ells de mirarlo; car en veritat ell era molt gentil, y molt ben aproporcionat de tots los seus membres; y la súa carn ere molt blanca, y los vlls amorosos, y los cabells rossos com lo propi fil del or; per la qual cosa tots deyen que Nostre Senyor Déu hauíe posat en ell les súes virtuts, y que benauenturada era la mare que tal fill auíe parit. Y ells estant en açò, lo Rey embià a cercar cirurgians pera guarir a don Lançarot, que estaue molt nafrat; y ells hi posaren tanta diligencia, que ab la ajuda de Déu en pochs díes fonch guarit. Y lo Rey tingué quinze díes Corts vbertes per amor de tots los senyors y Cauallers que

allí eren vinguts; y tots parlauen de la gran valentía de Pierres; y quant Magalona ohí[e] lloar tant lo seu [leal] amich Pierres, estaue molt alegre en lo seu cor, mes no u gosaue demostrar.

Còm los Cauallers se n tornaren tots cada hu en sa terra molt pensatius, perque no sabíen quí era aquell noble y esforçat Caualler tant valent que la honra se n portaua.

ACABADES les justes, los Cauallers se n tornaren cada hu en sa terra molt pensatius, perque no hauíen pogut saber quí era aquell tant esforçat y valent Caualler, qui tant bé y tant valentment hauíe guanyades les justes y lo pris, y la honra de tots los Cauallers; y elles se marauellaren com ningú d ells no l auíe conegut. Y quant cada hu fonch tornat en sa terra lo lloauen molt, y deyen que may auíen vist vn altre tal Caualler. Y aprés que los Cauallers se n foren tornats, Pierres anà a veure la gentil Magalona, car no podíe estar la hu sense l altre. Y quant foren ensemps, Magalona [*lo*] començà a parlar ab Pierres, y Pierres li respo*níe que ella y la súa gentileza li auíen fetes fer les valentíes que ell hauíe fetes, y que d ella procehía tota la honra y no d ell. Y quant ells hagueren prou parlat, Pierres, per prouar la gentil Magalona, li dix aquestes paraules: «Noble senyora y de mi tant amada: vós » sabèu bé que jo he estat gran temps per amor de » vós que no he vist a mon pare, ni ma mare; per » çò, senyora, axí com aquella que es causa de la » mía tardança, vos prech que m donèu llicencia, » y que vullàu ésser contenta de la mía partida per [*f. 16.*]

6

» anarlos a veure; car jo só cert que ells estàn en
» molt gran pensament, y en treball per amor de
» mi, del qual jo n tinch gran conciencia. » Tot açò
deye Pierres per veure lo que la súa gentil Magalona
diría; y quant ella ohí tals paraules, tantost les
llàgrimes foren en los seus molt amorosos vlls, y corríen
per la súa gentil cara, perdent la color de aquella;
y plorant y sospirant dix : « Certament, senyor
» Pierres, lo que vós me dièu es molt rahonable
» cosa, car humana cosa es que lo fill *sea subjeta*
» [sía subjet] al pare y a la mare, y que guarde de
» enujarlos en ninguna manera; emperò, senyor, fort
» cosa me sembla a mi que us vullàu axí apartar de
» vostra leal amiga, la qual sens vós no pot auer bé
» ni repòs en aquesta vida; y siàu cert que si de mi
» vós partiu, que en breu temps aurèu noues de la
» mort mía; y que per amor vostre es morta la gentil
» Magalona; la qual cosa, amat senyor, jo us
» prech que no m celèu la vostra partida, car per
» cert, tant prest com vós serèu partit jo vull posarme
» en camí de la mort; y só certa que en breu
» temps hi arribaré, essent vós causa de aquesta mía
» tristura; emperò, senyor, si es de necessitat que
» vós hajàu de partir com dièu, suplichuos que vullàu
» consentir que jo vaja ensemps ab vós a la
» vostra terra. »

Còm Pierres y Magalona deliberaren de partir de Nàpols per anar a Prouença.

[*v.*] *QVANT Pierres ohí tant piadoses paraules de Magalona, lo cor li pensaue del tot fallir, y diguéli de aquesta manera : « Ay la mía amada y
» leal esposa! Suplichuos que no plorèu, ni vullàu

» donaruos malenconia, que jo he deslliberat de may
» partirme de aquesta terra fins a tant que veja la
» fí de nostra ventura; car jo amaría més morir que
» dexar la vostra vista; y si vós volèu venir ab mi
» no dubtèu en cosa ninguna, car jo us aportaré ab
» tota honestat, y seruaré tots los juraments que
» jo us he fets. » Lleuors, Magalona, véu la intenció
de Pierres, y fonch molt alegre, y dixli : « Molt
» amat senyor Pierres: pus axí es que vós me pro-
» metèu lo que jo vull, jo us aconsell que nosaltres
» partiàm lo més secretament que porèm, y açò per
» dues rahons: la primera es, que jo m dubte que vós
» no us enujèu de esperar tant gran temps, y que a
» la fí vos no us ne anèu y m dexèu a mi. La segona
» rahó es, que lo meu pare me vol casar, e jo, se-
» nyor, comportaría primer la mort, que no consen-
» tiría hauer altre marit, ni espòs, sinó tant solament
» a vós. Y per çò, lo meu leal y amich, jo us prech
» tant humilment com puch que vós hi posèu remey
» lo més prest que sía possible, y que nosaltres nos
» ne anèm los dos, car ací may podríem cumplir lo
» nostre desitg, y jo he deslliberat en lo meu cor
» de may dexaruos, pus vós me hauèu promès de
» guardarme honestat fins al día de nostre casa-

[*f. 17.*] » *ment. » Y llauors lo noble Caualler Pierres altra vegada lo y prometé, y jurà sobre los Sants Euangelis; y desliberaren que lo tercer día, aprés de mitja nit, que ells partiríen, y que Pierres vingués ab tres caualls a la porta petita del jardí, y que la gentil Magalona lo esperaría allí; y ella lo pregà molt carament que ell aportàs bons caualls y molt lleugers, que caminassen molt, per que poguessen exir prestament de la terra del Rey, son pare, dient axí: « Sapiàu, senyor, que tant prest com ell ho » sabrà nos farà seguir, y si per ventura erem pre- » sos, jo tinch por que ell no us fes morir a mala » mort. » Y axí lo noble Pierres se partí de la súa gentil Magalona, pregantla que ella fos presta y apa- rellada pera l día y lloch assignat; emperò de tot aquest desconcert no sabía res la ama de la gentil Magalona, car ella no era allí, y la gentil Magalona no volía que ella ho sabés, perque tenía por que ella ho destorbaría; y per çò may lo y volgué des- cubrir. Y llauors Pierres se partí de allí, y anà a la súa posada per fer prouisió dels tres caualls que Magalona li auía dit, los quals li semblauen molt lleugers pera caminar; y ell los feu ferrar y metre molt bé en orde axí com se pertany.

Còm Pierres se n portà la gentil Magalona.

QVANT vingué la nit assignada, sobre lo primer sòn, Pierres vingué a la porta del jardí ab tres caualls; y dels tres la hu era carregat de pa y de vi pera dos díes, per que no anassen a cercar vitualles per les posades, y trobà la gentil Magalona que estaua sola, la qual auía près or y argent, y tot lo que li semblaua millor, y caualcà sobre la

aca, que era de Inglaterra, la qual caminaua molt; y Pierres caualcà sobre lo seu cauall, que era molt lleuger; y axí caminaren tota la nit sense descaualcar fins que fonch de día; y quant lo sol exía, ells llauors se meteren en vna gran montanya espessa que estaua prop de la mar. Y quant ells foren ben dintre de la montanya, descaualcaren sobre aquelles verdes herbes que allí estauen, y allí reposaren y parlaren de la llur gran ventura; y llauors la gentil Magalona estaue del treball del camí cansada, y vinguéli gana de dormir y se adormí sobre les cuxes del seu amich Pierres.

* *Còm la ama no trobà la gentil Magalona dintre la cambra ahont ella dormía.* [*v.*]

QVANT vingué al dematí que era ja de día, la ama vingué a la cambra de Magalona, y esperà allí vna gran estona, pensant que la gentil Magalona dormía encara; y quant ella veé que la hora deguda ja passaua y la gentil Magalona no s lleuaua, ella anà tot dret al llit ahont ella dormía, y no y trobà ningú, ni senyal que ningú hi hagués dormit; y tantost se pensà que Pierres se la n auía portada; y molt prestameut anà a la posada de Pierres pera veure si l trobaría, y no l trobà. Llauors la ama començà a fer lo major plant del món; y aprés anà a la cambra de la Reyna, y dixli còm no auía trobada la gentil Magalona en la cambra, ni sabía ahónt era. Y quant la Reyna ohí lo que la ama li deya, fonch molt espantada y enujada, y feula cercar per tot: de manera que las noues vingueren al Rey, y diguérenli que lo Caualler de les claus no s trobaue. Llauors dix lo Rey que sens dubte ell la

se n portaua. Y tantost manà que tots se armassen y anassen a cercarlos, y que li aportassen lo Caualler de les claus viu, car ell ne faría tal justicia, que per tot lo món se n parlaría. Quant los Cauallers oyren la voluntat del Rey, anàrensen tantost a armarse; y anaren los vns de vna part, los altres de altra, tostemps cercant; y lo Rey y la Reyna restaren tots desconsolats, y tota la Cort en gran tribulació estaue, especialment la Reyna, que cridaue tant, y ploraua que s cuydaua desesperar. Y aprés lo Rey enuià a cercar la ama, y dixli : « No pot ésser que tu no sapies tot aquest fet! » Y ella li respongué : « Señor: si vostra Magestat pot trobar que jo en » ninguna manera haja sabut en aquest fet, jo só » contenta de morir de la més cruel mort que vos» tra Alteza sabrà deuisar, car tantost que ho he » sabut ho he dit a la senyora Reyna. » Y lo Rey se n entrà en la súa cambra, y tot aquell día no menjà ni begué ninguna cosa. Gran pietat era de veure la dolor de la Reyna, y de les altres dames y donzelles, y de tots los del Palau, per tota la ciutat de Nàpols; los cauallers anauen cercant per veure si poríen oyr algunes noues de ells, emperò may no n pogueren saber ninguna cosa; y los vns tornauen a cap de deu díes, los altres a cap de quinze [*f. 18.*] díes, sense trobar nin*gún rastre. De la qual cosa lo Rey ne fonch molt més enujat que no era, y feyan vn tant gran plant que era pietat de oyrlos. Dexèm ara de parlar del Rey y tornèm a parlar de Magalona, que dormía en la montanya.

Còm la gentil Magalona dormía sobre les cames del seu amat Pierres, lo qual prenía molt gran plaher en mirar la súa gran gentileza, y aprés tornà en gran tristeza.

DORMINT Magalona sobre les cames del seu dolç, amat y leal amich Pierres, com dit vos he, lo dit Pierres delitaue lo seu cor en mirar la sobrada gentileza de la súa señora Magalona. Y quant hagué a son plaher contemplada la súa gentil y amorosa cara, y agué ben mirada y besada aquella tant dolça y plasent, petita y vermella boca, encara no se n podía fartar de mirarla tostemps. Y aprés no s pogué estar de descordarla y mirarli los seus molt gentils y blanchs pits, los quals eren més blanchs que lo mateix crestall, y tocaue les súes gentils y dolces mamelles; y estant en açò fonch tant prest transit de amor, que li semblaue que ere en Paradís, y que may cosa ninguna no l podíe impedir; emperò aquell plaher poch li durà, que ell hagué la més cruel y gran fortuna, axí com oyrèu, que may home nat sobre la terra puga considerar, y Magalona per lo semblant, car aprés passaren molt gandíssims treballs; car quant lo senyor Pierres miraue y tocaue axí la súa dolça Magalona, ell trobà sobre los seus pits vn tros de sendat vermell que estaue plegat, y ell hagué molt gran desitg de saber què era allò que estaua dintre; y començà a desplegar lo sendat, y trobà dins los tres anells que sa mare li auíe donat, los quals ell auía donats a Magalona, y ella los guardaue de molt bon amor. Y quant Pierres los hagué vists, tornàls a plegar, y posàls prop d ell, sobre vna pedra, y giràs a mirar la noble Magalona; y mirantla ab tanta amor, que

estaua casi admirat de grandíssima alegría, de manera que li semblaue que estaue en Paradís. Emperò Nostre Senyor mostrà que en aquest món no y ha plaher sense dolor, ni benauenturança cumplida, car vn ausell de rapiña, pensant que lo sendat vermell fos algún tros de carn, vingué volant, y prengué [v.] ab les arpes * aquell sendat ab los anells y tot, y anàssen volant dins la montanya, y posàs sobre vn arbre que era molt gros y alt.

Còm Pierres anaue darrera lo ausell, y li tiraue pedras per que dexàs lo sendat, lo qual se n entrà en la mar y dexà caure lo sendat dintre de la mar.

Y quant Pierres veé que lo ausell se n portaua aquell sendat, fonchne molt enujat; y pensàs que la súa senyora Magalona se n enujaría molt, a la qual ell volía més complaure que a persona del món; y plegà lo seu manto, y metél debaix lo cap de Magalona, y aprés se lleuà molt gentilment per que no s despertàs; y començà a seguir aquell ausell y tiràuali pedres per que dexàs lo sendat que aportaue; y allí auíe vna roca petita prop de terra, emperò entre la roca y la terra auía vna gran cantitat de aygua, y ningú no podíe passar en aquella roca sens nadar. Y aquest ausell anà volant de arbre en arbre, y posàs sobre aquella roca perillosa; y Pierres li tirà vna pedra, de manera que aquell ausell se lleuà de allí y dexàs caure lo sendat en mar; y Pierres no y podíe passar perque no sabíe nadar, emperò no y auíe molt; y començà a cercar de vna part y altra si podría trobar alguna cosa ab que pogués passar fins allí per alcançar lo sen-

dat. Llauors digué Pierres: « Ia agués plagut a
» Déu que jo no hagués pres los anells, ni lo sen-
» dat de allà ahont eren, y que no m fos curat de
» tocarlos, car ells me costaràn prou, y més Maga-
» lona, que si estich massa ella *los* [m] cercarà y se
» enujarà! » Y axí, cercant Pierres per la vora de
la mar, trobà vn llaut vell que los pescadós auíen
dexat perque no valíe res, y Pierres se meté din-
tre molt alegrement, emperò poch li durà aquella
alegría. Y prengué dos bastons que auíe trencats
pera vogar, y anàssen enuès la roca. Emperò Déu,
que fa totes les coses a son plaer, feu lleuar vn
gran vent molt fresch y fort de la terra, lo qual se n
portà [a] Pierres y al seu llaut molt dintre la mar en
despit seu, que no li valíe tot lo seu remar ninguna
cosa, car la mar era molt en estremada manera alta
y [molt] fonda, y no podía may arribar a la terra; y
lo vent lo llançaua allà ahont ell no volíe. Y quant
lo noble Caua*ller veé que tant se apartaue de la te- [*f. 19.*]
rra, y que ningún remey no y hauía, y considerant lo
gran perill en que estaua, y que morir li era força-
da cosa, y pensant que ell dexaua en aquella mon-
tanya la gentil Magalona, la qual ell tant amaua,
sola y sens companñía, adormida sobre la súa roba;
y pensant que ella també moriría a mala mort, y des-
esperada y sense ningún consell, ni socors, ni ajuda,
estigué en propòsit de llançarse en la mar, car lo
seu noble cor no podía més comportar la gran do-
lor que ell sentía. Emperò aquell que proua les per-
sones *en* [per] grans [ad-]*di*uersitats y tribulacions
en aquest món, y les vol guanyar per paciencia, no
volíe que s perdés axí lo cos, y l ànima, y la vida.
Emperò, així com era verdader Christià, tantost se
recordà y corregué a les armes de la verdadera pa-
ciencia, ço es a saber, a Déu y a la gloriosíssima

Verge María; y començà, plorant, a dir aquestes paraules: « O maluat de mi! ¿Per què m vull ma-
» tar jo vehent que só tant prop de la dolorosa mort
» mía? Y pus ella ve pera cercarme, no es menes-
» ter que jo la cerque. O Señor Déu tot poderós,
» y a vós, gloriosa Verge María, jo us suplich que
» vullàu perdonarme los defectes y pecats que jo
» contra los vostres preceptes he molt breument
» comesos y ofès; per çò só digne de comportar
» aquesta tant cruelíssima mort, y cent vegadas més
» congoxosa! Axí que, Senyor Déu, jo só content
» de comportarla, y de no viure més; y la rebríe
» encara de millor cor, si jo sabés que la mía leal
» amiga y esposa no passa mal ni dolor. Emperò
» lo que jo dich ara es cosa impossible. O la mía
» dolça y amada señora Magalona! ¿Còm compor-
» tarà, ni porà viure la vostra delicada cortesía y
» amigable persona, trobantuos axí a soles en aque-
» lla espantosa montanya? ¿Y no só jo vn mal tray-
» dor de aueruos treta axí de casa del senyor Rey,
» vostre pare, ahont vós tant honradament estaueu?
» O la mía noble senyora esposa: ara jo só mort,
» car may poré escapar de aquest perill en que m
» veig ara, si bé de mi no es tan gran cosa. Empe-
» rò de la vostra mort es grandíssima pietat y tris-
» tura, car verdaderament vós sóu la més gentil
» dama y la més graciosa de aquest món! O glo-
» riosa Verge María, molt humilment a vós comàn
» que vós la vullàu guardar de mal y deshonra! Vós
» sabèu bé, Senyora, que en lo nostre amor no y ha
» aguda voluntat desordenada, ni desonesta, per
» lo qual vos placia, Senyora molt noble y excelent
[*v.*] » Verge, que axí com * ella té noble propôsit y vo-
» luntat, y vós que sóu nèta y pura més que ningu-
» na altra criatura que may Nostre Senyor formà,

» vullàu socórrer y ajudarli que ella no puga peri-
» llar com a vil criatura; y prechuos que la mía àni-
» ma vinga a saluació per la vostra santa pietat y
» misericordia. O dolça Magalona! May vós no m
» veurèu, ni jo a vós; lo nostre amor y lo nostre ca-
» sament ha ben poch durat, *y* [que] plagués a Déu
» que jo fos mort dos díes abans que arribàs a la ciu-
» tat vostra, perque vós seríeu ara en casa del senyor
» Rey vostre pare! Y axí llamentaue y ploraue lo
noble Pierres, planyent y tenint en més lo perill de
Magalona, que [no] la súa propria mort; axí estaue
assegut en mitg del llaut esperant la mort terrible,
car lo llaut anaue sense ningún regiment ahont les
ones de la mar lo aportauen; y auíe y entraue ja mol-
ta aygua dintre, la qual lo auíe banyat. Y en aquest
perill estigué Pierres del matí fins a mitg jorn; y es-
deuingués que vna nau de Moros cos[s]aris passaue
per allí, y los mariners veheren aquest joue Caua-
ller que anaue axí a soles y perdut dins aquell llaut,
anàrenhi a pèndrel; y metérenlo en la llur nau; em-
però Pierres de dolor y ansia era mitg mort, que
sols *ne* [no n] hagué ningún sentiment com lo pren-
gueren, que ell mateix no sabíe si era mort o viu.

Còm lo Patró de la Nau prengué a Pierres, que anaue perdut per la mar, y lo va presentar al gran Soldà de Babilonia per captiu

*QVANT lo Patró lo véu tant gentil y tant rica- [*f.* 20.]
ment atauiat, ell ne hagué molt gran plaher
y tantost pensà en sí que ell lo presentaría al Soldà;
y nauegaren tant per ses jornades, que ells arribaren
en Alexandría; y tant prest com foren arribats, lo

patró anà al Soldà y presentàli aquell catiu; y quant lo Soldà lo véu tant gentil, ne hagué molt gran plaher, y agrahílo [y al patró] molt. Y Pierres portaue tostemps en lo coll la cadena que Magalona li auíe donada, y en açò conegué lo Soldà que ere de gran llinatge; y feuli demanar per vn faraut, si ell sabíe seruir en la sala. Y Pierres ho feu millor que ningú dels *que* [qui] allí eren primer que ell, al plaher del Soldà, y Déu meté en cor al Soldà de volerlo molt. De manera que *el* [lo] Soldà lo amaua tant com si fos son propri fill, o germà. Pierres no hagué estat allí vn any, que per lo seu sutil enteniment sabé parlar Morisch y Grech, y era tant plasent y amigable a tots, que tots lo volíen tant com si fos propri germà, o fill de tots. Pierres ere destre y apte en totes les coses, que no auíe son par en la Cort del Soldà, y per çò lo estimaue[n] molt més. De manera que tot lo que s feya en la Cort ere per mija de Pierres; y tots los *que* [qui] auíen de negociar en la Cort del Soldà veníen a ell, y per mijà seu auíen lo que demanauen. Y ab aquesta honra estaue Pierres en la Cort del Soldà, emperò tostemps teníe lo cor trist, que may se podía alegrar, pensant en la súa Magalona, y a quína fí poríe ésser vinguda, y auegades aguera ell més amat que [s] fos negat, que no sentir tostemps aquella pe-

na; y axí pensaue Pierres tostemps en la súa trista vida sens fer demonstració alguna, emperò tostemps lo séu cor estaue en Déu, y en la Santa Fe Cathòlica; y moltes vegades pregaue a Déu plorant, que pus lo auía fet escapar del perill de la mar, que li dexàs rebre deuotament lo Sant Sagrament del altar abans que finís sos díes. Moltes almoynes feya Pierres als pobres pelegrins que passauen per aquella terra, per amor de la súa gentil Magalona, que Nostre Señor Déu li ajudàs. Dexèm ara a Pierres y tornèm a la trista Magalona què feye.

Còm Magalona se despertà, la qual dormía sobre lo manto de Pierres, y trobàs sola en la montanya.

*QVANT Magalona hagué ben dormit a son plaher per causa que estaue molt cansada del treball *del camí* [de caualcar], y de vetllar, lo que acostumat no auíe, se *espantà* [despertà] pensant ésser prop del seu leal amich Pierres, dihent axí: « Molt he dormit, » senyor Pierres, y crech que us aurèu vn poch enu- » jat. » Y mirà entorn de ella, y no véu ningú. Y llauors ella se lleuà de allí estant molt espantada, y començà a cridar a Pierres ab alta veu per la montanya, y ningú no li responíe, ni li parlaue. Y quant ella veé que no l trobaue, ni l oye en ningún lloch, en poch estigué que no hisqué[s] fòra de son seny; y començà molt fortament a plorar, y de anar per la montanya cridant lo seu tant amat y volgut Pierres, tant fort com ella podía; y quant agué prou cridat, y anat y tornat per la montanya, [*y*] tornà del tot regullosa per lo molt que cridat hauíe, [y] vinguéli tant gran mal de cap ques pensà del tot morir, de modo [*v.*]

que caygué en terra esmortida, y estigué axí vna gran estona; y aprés que ella fonch tornada en son seny, lo qual perdut hauíe, assegués de sobre vna pedra, començàs fort a plànyer, dient axí: «Ay lo meu Pie-
» rres, lo meu amor, la mía esperança y lo meu bé!
» ¿Y còm vos sóu perdut? ¿Per què, lo meu amat y
» leal espòs y senyor, vos sóu apartat y allunyat de
» vostra leal compa*ñía* [-nya]? Puix vós sabèu que
» sense vós jo no puch viure, *y* [ni] en la casa de
» mon pare ahont tants delits sentía, sense vós may
» reposaua, ¿còm, donchs, podèu vós pensar que puga
» jo viure en aquesta tant àspera montanya? Ay, lo
» meu senyor, en quín[a] error tan gran vós sóu posat
» en traurem de casa del senyor Rey, mon pare, pera
» dexarme morir de tan cruel mort en aquest lloch
» desert y saluatge! Ay lo meu senyor! ¿Y en què us
» he jo errat per auerme apartada de la casa del se-
» nyor Rey, mon pare, pera ferme morir ab gran do-
» lor y tristicia com jo tinch? Vós bé m amostraueu
» grandissim amor. No sé què m i diga. Ay lo meu
» señor Pierres! ¿Auèu vós vist en mi cosa que no us
» sía estada plasent a la *vostra* [vista]? Certament si
» jo m só tant prest descuberta a vós, jo ho he fet per
» la grandíssima amor que vos tinch [y tenía], car
» may home ningú no entrà tant en la mía ànima
» com sóu entrat vós. Ay noble Pierres, lo meu leal
» y bon amich y señor! ¿Y ahónt es [ara] la vostra
» nobleza? ¿Ahónt es lo vostre noble cor? ¿Ahónt
» són los juraments y prometiments que vós me
» auèu fets en aquells díes? Per cert vós sóu lo més
[*f. 21.*] » cruel y desleal home que may nasqué de * mare,
» emperò per cert jo no puch dir mal de vós. Ay
» senyor! ¿Y què poguera jo més fer del que he
» fet? Vós sóu lo segón Gesón y jo [só] la sego-
» na Medea. » Y axí, com vna desesperada, anaue

per aquella montanya cercant lo seu amat y volgut Pierres; y axí lamentant, arribà al lloch ahont los caualls estauen; y quant ella los veé tots tres de aquella manera, ella començà a renouar lo seu plant, dient de aquesta manera : « Certament, lo meu se-
» nyor Pierres, vós no us sóu partit de vostra volun-
» tat, car jo n só[*m*] ara molt [ben] segura. Ay de mi,
» maluada, que tant vos he enculpat y injuriat, per la
» qual cosa del tot ma vida resta tant trista que més
» no pot! ¿Y quína desuentura es estada aquesta
» que tant prest nos siàm desamparats? Y si vós sóu
» mort, ¿per què *nos* [no us] feya companyía? Certa-
» ment a vna pobre donzella may li vingué tant gran
» dany, ni tan grandíssima des[a]uentura. Ay fortu-
» na, que tu no comences de perseguir als bons y
» leals ara, y quant més altes són les persones, més
» les combats ab la túa força! O gloriosa Verge Ma-
» ría, vós qui sóu llum y Mare de tota consolació, y
» consoladora dels desconsolats, placiaus donar en
» aquesta pobre y trista donzella alguna consolació
» de la vostra gracia; y guardaume, Senyora, la mía
» memoria, per que lo meu *cor* [cos] y la mía trista
» y dolorosa ànima nos perda! [Y] dexaume veure,
» Senyora, abans que muyra, lo meu senyor y marit
» Pierres. Ay, si jo pogués saber ahónt es! Encara
» que fos al cap del món jo l seguiría sense dubte;
» y crech que *nostra* [aquesta] tribulació nos dóna lo
» maligne esperit, perque *lo nostre amor no es estat*
» *deshonrat ni corrumput* [la nostra amor no es es-
» tada desonesta ni corrumpuda], ni auíem consentit
» les súes maluades tentacions; jo crech que per açò
» lo se n aurà aportat en alguna terra estranya, per
» allunyarnos la hu del altre. » Aquestas y semblants paraulas deya la gentil y graciosa Magalona, clamantse de la súa fortuna y de son amich Pierres; y

aprés anaue y venie de vn lloch en altre per la montanya com vna persona desconsolada, y escoltaue per[a] veure si porie sentir res de prop ni de lluny. Y aprés pujaue per los arbres pera mirar si veuría ni oyrie res; y no veya cosa ninguna sinó montanya entorn d ella, que ere molt enramada y molt espessa, y de altra part veya la mar gran y fonda. Y de aquesta manera restà la pobre Magalona molt trista tot aquell día y tota aquella nit, sense menjar ni beure. Y quant vingué la nit ella cercà vn arbre gros, en lo qual pujà ab gran treball, y allí estigué tota aquella
[*v.*] * nit sense dormir, ni reposar, per por que les besties saluatges no la menjassen; y vna estona estaue plorant, y altra estona estaue pensant què podía ésser del seu amat y molt volgut Pierres. Y aprés pensaue què poría ella fer *y* [ni] ahónt aniría, car bé s pensaue en son cor que *may* [nunca] jamés tornaría en casa de son pare si ella podíe guardarsen en ninguna manera, car ella temíe molt la furor de son pare y de sa mare; y conclogué en sí de anar a cercar lo seu leal [*y*] amich Pierres.

Còm la gentil Magalona deuallà del arbre y vingue al lloch ahont eren los caualls que estauen encara lligats, y vals soltar.

QVANT fonch vingut lo día, Magalona deuallà del arbre, y anà al lloch ahont estauen los caualls lligats encara, axí com Pierres los auíe dexats; y ella los desligà plorant, y gemegant, y dient semblants paraules : « Axí com jo crech que lo vostre » senyor es perdut, y per mi va *errat* [errant?] per » lo món, axí anirèu vosaltres per allà ahont vu» llàu. » Y lleuàls lo fre, y dexàls anar per la mon-

taña ahont volguessen; y aprés se meté en caminar per la montanya fins a tant que trobà lo camí per anar a Roma. Y quant ella se véu en lo camí, tornà prestament en la montanya, y cercà vn lloch que ere vn poch alt y ben cubert de rames y de arbres; y ella se meté dedintre, y de allí veye tots los que passauen, anauen y veníen, y ningú no la podíe veure. Y estant de aquesta manera, de dintre la montanya véu venir vna pelegrina, y ella la cridà, y la pelegrina vingué allí ahont ella era, dientli què volíe; y ella pregà a la pelegrina que li donàs los seus vestiments y prengués los seus que ella aportaue. Y la pelegrina, pensant que no estaue a soles en aquella montanya, y pensant que s burlaue d ella, li digué aquestes paraules: « Senyora: si vós sóu » ben vestida y atauiada, per çò no deuèu burlar[vos] » de les pobres de Iesu Christ, car aqueixes vostres » robes gentils vos aparencen lo cos, y aquestes ro- » bes pobres me seruiràn a saluar la mía ànima si » a Déu plaurà. » Y Magalona li dix: « La mía ger- » mana: jo us prech que vós no us enujèu, que jo » vos assegur que u dich de bon cor, y de bona » voluntat; y prechuos que cambiè*u*[-m] les robes. » Y quant la pelegrina véu que ho deya de tant bon [*f.* 22.] cor, començàs *a despullar les súes robes; y axí canuiaren. La noble Magalona se vestí les robes de la pelegrina, y cobrís de manera que escassament li podíen veure la cara; y lo que mostraua, ella ho ensuzià ab saliua y terra.

Còm Magalona arribà en Roma ab los vestits de la pelegrina y vingué a fer oració deuant lo Crucifici que estaue en lo altar de sant Pere.

QVANT Magalona se véu ab los vestits de la pelegrina vestida, ella se meté en camí per anar a Roma, y tant caminà que ella hi arribà; y tan prest com ella hi fonch arribada anà a la Iglesia de Sant Pere; [y] allí deuant lo altar major se agenollà, dient aquestes paraules: « O Señor Déu Iesu » Christ, qui per la vostra misericordia me auèu » posada en gran plaher, hi m haueu acompanyada » ab lo més noble Caualler del món, al qual més » amaue que a ninguna persona; y ara [a] la vostra » incomparable potencia ha plagut que així ns siàm » apartats la hu del altre! Per ventura, Señor Déu, » açò nos es esdeuingut per los pecats que auèm » comesos, car per cert som plens de maldat y de » ingratitut maluada; emperò, Senyor, parme que » no l me deuíen lleuar, per ser lo apartament tant » terrible d ell y de mi! Per la qual cosa, Senyor » Déu Iesu Christ, jo us prech y suplich tan afecta- » dament com puch, y a la vostra molt alta humi- » litat, per la qual, Señor Déu, vós ereu a nosaltres » semblants sense pecat; y per la vostra molt alta » clemencia, pietat y misericordia sía lo vostre pla- » her y la vostra voluntat de tornarme lo meu dolç » y leal Caualler, marit y senyor Pierres, si es possi- » ble, ab lo qual per la vostra benigne gracia jo era » tant noblement esposada. O gloriosa y dolça Ver- » ge María, Mare del Creador de tot lo món, que en- » tre totes les dònes meresquereu auer *agut* [aquest] » nom de Verge Mare! Vós que sóu consoladora » dels desconsolats, placieus per la vostra virginitat » aconsolar en aquesta pobre donzella! Senyora: » jo me acomane molt a vós de bon cor y de bona » voluntat per que no vaja axí perduda y descon- » solada per lo món. O gloriós sant Pere, vós que

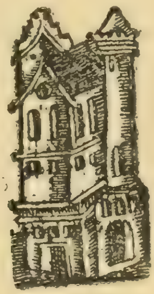
» sóu estat lloctinent de Déu en la terra, placiaus
» guardar y defendre de tot mal lo meu dolç y leal
» * amich Pierres, lo qual en tots sos fets vos ha [v.]
» tingut en deuoció y en honra, y per amor de vós
» ha volgut lo vostre nom; jo us prech que si ell es
» viu que l posèu en algún bon camí que ell puga
» venir a mi y jo a ell, per que pugàm acabar lo res-
» tant de nostra vida en leal matrimoni; y que no
» anèm los dos així perduts per lo món, y que lo nos-
» tre amor no s perda així tan *vtilment* [vilment?], y
» que vullàu vós suplicar a Nostre Señor Déu per
» nosaltres. » Y quant ella agué acabada la oració
lleuàs per anar en alguna posada, y girantse véu en-
trar per la Iglesia son oncle, lo qual era germà de
sa mare, ab grandíssima honra, y ab gran compa-
ñía de gent que la cercauen, de lo que ella ne fonch
molt espantada, y hagué gran por, emperò ells no
curaren gens d ella, car no y auíe ningú que la
conegués ab aquelles robes; y ella com a pobre pe-
legrina se n anà al hospital, y allí estigué dotze
días com a pobre dòna; y cada día anaue a la Igle-
sia del gloriós Sant Pere a fer oració allí per que
Nostre Senyor li volgués aportar lo seu leal amich
Pierres. Y estant així vinguérenli ganes de anar a
Prouença, perque pensaue que allí sabríe abans no-
ues del seu amich Pierres que no en altra part; per-
que si viu ere no podíe ser que algún día no vin-
gués en casa de son pare, si ja no era per força de-
tengut; y de fet se posà en camí; y anant per ses
jornades arribà en la ciutat de Gènoua, y allí se in-
formà del camí de Prouença, y quàl camí era més
curt y més segur. Y així ella anà al port y trobà vna
bellíssima nau presta pera partir, la qual anaue en
Aygues-Mortes; y ella feu ab lo Patró la súa auinen-
ça, y metés dintre la nau, y tant nauegaren per ses

jornades que en poch de temps arribaren en Aygues-Mortes; y quant la gentil y graciosa Magalona fonch desembarcada, ella anaue per la vila axí com a pobre pelegrina; y vn día vna bona dòna la cridà, y la meté en sa casa per amor de Déu; y menjant les dúes ensemps ella enterrogà a Magalona del seu romiatge; y ella respòn que veníe del perdó de Roma. Llauors Magalona la enterrogà que li digués los costums y vsos de aquella terra, y si estrangers hi podíen anar segurs; y quant aquella bona dòna véu que li demanaue de la terra, dixli axí: « Sa-
» piàu, bona pelegrina, que ací tením vn bon señor,
» lo qual señoreja tota aquesta terra de Prouença,
» y de ací fins a la terra de Aragó, y anomènase
» lo Comte de Prouença; y es molt gran senyor, y
[*f.* 23.] » molt potent, lo qual manté tota la súa ter*ra en
» gran seguretat. De manera, que may home ha ohit
» dir que ningú en la súa terra enujàs a persona
» del món, perque ell fa tenir seguretat y justicia
» en tota la súa senyoría; y lo Comte y la Comte-
» sa, sa muller, són tan humans als pobres de Déu,
» que es vna molt gran alegría, emperò estàn molt
» trists y enujats, axí mateix som trists tots nosal-
» tres que som llurs vassalls; y açò es per lo més
» gentil, noble y esforçat Caualler de aquest món,
» que era llur fill, lo qual se anomenaua Pierres,
» que tantost aurà dos anys que partí de aquesta
» terra per anar a veure lo món, y fer fets de ar-
» mes y caualleríes, y a cercar ventures; y aprés
» may no n ha sabudes ningunes noues d ell, ni
» bones ni males, y es dubte que no sía mort, o que
» li haja seguit algún gran mal, de la qual cosa se-
» ría molt gran dany si ere veritat. » Y axí mateix començà a contar les noblezes y virtuts que eran en aquest joue Caualler. Y quant Magalona ohí dir les

grans virtuts que eren en lo Comte y en la Comtesa, y que lo seu senyor Pierres no ere tornat; llauors conegué ella que lo seu amich Pierres no la auía dexada de sa propria voluntat, mes que alguna mala ventura los auía axí apartats; y de pietat que li teníe ploraua molt fort; y la bona dòna pensaua entre sí mateixa que ploraua de pietat de lo que ella auía dit, per la qual cosa ella la volgué molt més; y per çò la feu aquella nit dormir y reposar ab ella.

Còm la gentil Magalona se posà en lo port Sarrazi a seruir los pobres de Déu en vn pobret Hospital, y allí guardà la súa virginitat esperant nouas del seu amich Pierres.

* En aquella nit vingué en voluntat a Magalona, [v.] pus que lo seu amich Pierres no era vingut, que ella se posaría en algún lloch deuot pera seruir a Déu, en lo qual ella pogués guardar la súa virginitat; esperant, si sería plasent a Déu, que ella pogués saber algunes bones noues del seu molt dolç amich Pierres, car bé pensaue que allí poríe abans

saber noues d ell que no en ninguna part del món. Y axí ella començà de informarse si en aquella terra hi hauíe algún lloch deuot ahont ella pogués seruir a Déu. Y la bona dòna li digué que prop de allí era la Isla del port Sarrazi, ahont totes les naus dels mercaders arribauen, en les quals veníen gran multitut de hòmens y dònes malalts, per causa de la mar que los aportaue. Y Magalona anà a mirar aquell lloch, y agradàli molt; y dels diners que ella teníe feu fer vn petit hospital, en lo qual hi feu fer tres llits per que los pobres aguessen recapte; y prop del hospital feu fer vna Iglesia petita ab vn altar, lo qual ella feu anomenar S. Pere en remembrança del seu leal amich Pierres. Y quant la Iglesia y lo hospital foren acabats, Magalona se posà ab gran deuoció a seruir los malalts; y feya molt àspera y santa vida. De manera, que tota la gent de la Isla, y de tot entorn, la teníen per santa, y que la anomenauan la Santa Pelegrina, y aportàuanli molts gran ofertes. De manera que lo Comte y la Comtesa, vn día, ab gran deuoció, hi vingueren a visitar aquesta Iglesia y hospital; y veren la manera de la hospitalera; y deyen entre ells mateixos qne sense dubte ella deuía ser vna molt santa persona. Y la hospitalera, com aquella que ere molt ben ensenyada, y com aquella que ho sabíe molt ben fer, anà a presentarse al Comte y a la Comtesa, y feulos grandíssima reuerencia, y comanàs en llur gracia. Y la Comtesa prengué gran plaher en les paraules y continents de la hospitalera, y axí mateix hi prengué plaher lo Comte; y las dos se apartaren a vn retret, y allí parlaren de moltes coses. De manera que la Comtesa li digué còm estaua molt trista per vn fill que auíe perdut, y [*lo*] ploraue molt fort; y Magalona la consolaua ab dolces pa-

raules: si bé es veritat que Magalona auíe menester més consolació que la Comtesa; emperò la Comtesa se tenía per *mal* [molt] contenta de les paraules que li auíe dit la hospitalera; y pregàla que la vingués a veure moltes vegades per donarli alegría, car * per cert gran plaher auía près en les súes paraules; y que tot quant ella hagués menester que ella ho demanàs de sa casa, que tot li sería donat; y diguéli que pregàs a Nostre Senyor Déu y al gloriós Sant Pere que li enuiassen algunes bones noues de son fill; y la hospitalera li prometé que ella ho faríe de molt bona voluntat per seruir a sa senyoría. Axí lo Comte y la Comtesa se n tornaren al palau, y Magalona restà en lo Hospital ab los malalts fent àspera penitencia. [*f.* 24.]

Còm los pescadors de aquella terra vn día pescant prengueren vn peix molt gentil, y per la súa tanta gentileza presentàrenlo al Comte de Prouença.

Vn día se esdeuingué que los pescadors de aquella terra, pescant en la mar, prengueren vn peix que era molt gentil; y per la súa gentileza presentàrenlo al Comte y a la Comtesa, los quals ne donaren grans gracies als pescadors; [y] axí com alguns de llurs seruidors lo netejauen y estripauen en la cuyna, trobaren en les tripes de aquest peix vn sendat vermell a manera de vna pilota petita; y quant ells veren allò, estigueren marauellats y espantats tots; y vna de les siruentes lo prengué y portàl a la Comtesa, dientli: « Senyora: nosaltres hauèm » trobat açò dintre lo ventre del peix. » Y la Comtesa prengué lo sendat y desplegàl ab la súa propria

mà, y trobà dins los tres anells que ella auíe donat a son fill quant ell se partí d ella; y quant ella los hagué mirats conegué molt bé que eren los que ella auíe donats a son fill, y començà de fer lo major plant que may se oys, dient axí: « Ay Senyor » Déu: ara jo só certa que lo meu fill es mort, ara » só jo fòra de tota esperança de may pus vèurel! » O Senyor Déu! ¿Y quín mal auíe fet aquella ig» nocent[a] criatura que los peixos auíen de menjar » la [súa] carn? » Y axí com la Comtesa feya tant gran plant, lo Comte vingué, y oynt lo que la Comtesa feya, ell ne fonch molt espantat, y demanà què era allò, que tant fort ploraue; y axí entrà en la cambra. Y la noble dama li començà a dir plorant: « Ay senyor! vna criatura irracional y sense ente» niment nos aporte noues tan tristes de nostre fill » Pierres, que en lo món no podíen ésser pijors. » Y ella [li] començà a contar còm auíen trobat en les tripes de aquell peix aquell sendat, en lo qual es[*v.*] tauen plegats tres anells que ella ma*texa li auíe donats quant se n anà; y tantost los amostrà al Comte. Y quant lo Comte los véu coneguéls tantost y fonch molt trist, y meté la cara sobre lo llit, y plorà més de mitja hora sense may cessar. Y aprés, com a home molt esforçat y de gran cor, se lleuà y anà molt dolçament a consolar la Comtesa, dientli de aquesta manera: « Sapiàu, noble senyora, que » aquest fill no era nostre, abans era de Déu, y per » la súa gracia nols auía prestat pera donarnos al» gún poch de plaher. Y ara es li estat plasent de » fer la súa voluntat d ell com de cosa propia súa, » per çò vós ni jo no ns auèm enujar; per la qual » cosa jo us prech humilment que aquesta dolor » vos cesse, y lloàu a Nostre Senyor del que vos ha » enviat; si u feu farèune plaher a Nostre Senyor

» Déu y a mi. » Y tantost manà que llevassen tota la tapicería y paraments del Palau, y que tantost posassen draps negres y dol, y tots los de la súa terra en molt gran plant.

Còm la Comtesa anà a visitar la Iglesia y Hospital de sant Pere de Magalona.

La Comtesa, aprés de alguns díes, moguda de gran deuoció y voluntat de anar a visitar la Iglesia de sant Pere de Magalona y a la súa hospitalera, pera contarli la súa gran fortuna. Y quant ella hagué feta la oració al gloriós S. Pere, ella prengué a la hospitalera per la mà y entràrense dintre lo oratori, y sospirant la Comtesa li contà tot lo seu fet, y còm era fòra de tota la súa esperança de may pus veure a son fill. Quant Magalona ohí aquestes paraules, ella començà forment a plorar ensemps ab la Comtesa, y diguéli: « Senyora: suplich » a vostra mercè que si teniu aquí aquells anells » que vós los me amostrèu si us plaurà. » Y llauors la Comtesa los tragué y mostràls a la hospitalera. Y quant la gentil Magalona veé los anells, tantost los conegué; y de gran dolor y tristicia que ella agué lo cor li cuydà esclatar, emperò tostemps com a virtuosa y molt esforçada donzella, confiantse de Nostre Senyor Déu y del gloriós sant Pere, diguéli: « Senyora: vós no us deuèu per çò enujar, car de les » coses que no són certes tostemps ne dèu hom tenir esperança; encara que síen aquestos los anells » que vós donareu al vostre fill, també pot ésser que » passant ell per la mar o per algún riu li són caygut * per sòrt en l aygua, y aquest peix, pensant [*f.* 25.] » que era alguna altra cosa, los auía arrebassats.

» Per çò, senyora, jo us suplich que no tingàu més
» aquesta dolor, y farèu gran bé pera vós y al senyor
» Comte; y vós li augmentarèu los dolors tostemps
» que ell vos veurà trista; emperò reclamàu de bon
» cor a Nostre Senyor Déu Jesu Christ, y feuli infi-
» nides gracies de totes aquestes coses. » Y axí
aconsolà la gentil Magalona a la Comtesa lo millor
que pogué, emperò no restà que la súa dolor no era
menor que la de la Comtesa, y hauíe tant menester
consolació com ella. Y la Comtesa donà molts do-
natius a la hospitalera per que pregàs a Nostre Se-
nyor Déu per l ànima de son fill si mort era, o que
li enuiàs bones noues d ell; y axí la Comtesa se n
anà, y la gentil Magalona restà molt trista y des-
consolada; y ella se agenollà deuant lo altar de
sant Pere, pregant a Déu y al Príncep dels Apòs-
tols, que ells lo volguessen guardar y defendre de
sos enemichs si viu era, y si mort, que volgués auer
mercè de la súa ànima; y axí estigué gran temps
la gentil Magalona fent oració. Dexèm ara a Ma-
galona y a la Comtesa, y tornèm ara a parlar de
Pierres, que estaue en la Cort del Soldà.

Còm Pierres, aprés de auer estat gran temps en la Cort del Soldà de Babilonia, agué licencia per anar a veure son pare y a sa mare.

[v.] *ESTANT lo noble Pierres en la Cort del Soldà
de Babilonia, tostemps ell entraue més en
gracia d ell, tant com si fos son fill, car no s podíe
estar sense que Pierres no li fos prop; y Pierres te-
nía tostemps lo seu cor ab la gentil Magalona, per-
que no podía saber a quína fí era venguda; desli-

berà de demanar llicencia al Soldà per anar a veure a son pare y a sa mare. Y vn día lo Soldà feya gran festa, y estaue molt alegre, y atorgà moltes gracies a vns y altres. Llauors Pierres se agenollà dauant d ell, y dixli: « Senyor: ja he estat gran temps » en vostra Cort, y per la vostra excellent bondat » me auèu atorgades moltes gracies que jo us he » demanades per altres, y may per mi, que só vostre » servidor, no he demanat cosa ninguna; perçò, senyor, jo us voldríe suplicar y demanar vna gran » gracia, si a vostra gran senyoría plaurà de ator» gàrmela. » Y quant lo Soldà véu que Pierres tan humilment lo suplicaue, dixli: « Amich: jo may te » he dit de no de cosa que me hajas demanada per » altri: bé pots pensar que pera tu serà donat de » molt millor cor, perçò, demana tot lo que volràs, » que tot te serà atorgat. » Llauors Pierres fonch molt alegre de la promesa que lo Soldà li feu, y dixli: « Señor: jo demàn que us placie de darme lli» cencia de anar a veure mon pare y mare, y los » meus parents y amichs, car després que jo só vin» gut en vostra Cort no han sabut noues de mi; per » çò, senyor, placiaus liberalment de atorgarme la » llicencia, car a mi serà cosa plasent, y a mon pare » y a ma mare molt agradable. » Quant lo Soldà ohí

la demanda de Pierres, ell ne fonch molt mal content, y dixli : « Amich: prechte que la túa partida » vulles dexar, car no pots anar en ningún lloch » ahont estigues més al teu plaher que ab mi, y no » trobaràs parents ni amichs que més te fassen que » jo, car jo t faré lo major de la mía terra aprés de » mi. Y sapies en veritat que si jo hagués sabut que » aquesta era la demanda túa, jo no la t aguera » atorgada, perque la túa partida es a mi molt greu » pera ma vida. Emperò jo t dó licencia que si tu » te n vols anar te n vajes; hasme de prometre que » quant auràs visitat a tots parents y amichs que » tornaràs; y si tu ho fas, faràs com a saui. » Y Pierres li prometé bonament que quant ell auríe visitat a son pare y a sa mare que ell tornaríe. Llauors lo Soldà feu vn manament, lo qual donà a Pierres, que per tot allà hont ell passàs per terra de Moros li [*f. 26.*] fessen * tanta honra com a la súa propria persona, y que li donassen tot lo que ell volgués y agués menester. Y donàli més encara lo Soldà tant or y argent com volgué, y moltes altres joyes y pedres precioses que valíen grandissim tresor. Y llauors Pierres prengué comiat del Soldà; y quant se n partí tots plorauen. Y dit Pierres vingué en Alexandría y mostrà la lletra al Almirant del Soldà, lo qual tantost li feu molta honra, y lo portà al seu palau, lo qual era molt guarnit de riquezas, y Pierres prengué lo que li agradà; y lo tresor que hagué del Soldà feulo posar en catorze barrils de mija càrrega de vi, y en los dos caps feu metre sal y lo tresor en mitg. Y Pierres trobà de fet y de ventura en lo port vna bellíssima nau de Prouença, la qual era presta pera partir; y Pierres parlà al Patró, dient que volía anar en Prouença, y que volíe portar catorze barrils de sal pera donar a vn hospital que y auía.

Quant lo Patró ohí la súa voluntat, ell dix que era content de aportarlo, emperò dels catorze barrils de sal no li aconsellaua que los hi aportàs, perque quant ell sería en Prouença allí trobaría prou sal, y a bon mercat. Y Pierres li dix: « Vós no us curèu » de res, que jo us pagaré tot lo que serà de rahó, » car jo he fet vot de aportarla de ací fins ahont jo » voldré. » Y quant lo Patró ohí la voluntat de Pierres, fonchne molt content; y Pierres pagà a lo Patró tot lo que s auingueren; y dit Patró dix a Pierres que s fes aportar los barrils y totes ses coses, que ab la ajuda de Déu ells se partiríen tan prest com lo vent se lleuàs; y aquella nit feu molt bon vent, y feren alçar les veles, y vingueren en vna isla anomenada Sahona; y allí prengueren aygua dolça, y Pierres estaua cansat de la mar e isqué en terra.

Còm Pierres ysqué de la nau en terra, y entrà en la isla de Sahona, y trobà vna cantitat de flòs molt gentils.

QVANT lo noble Pierres fonch en terra, ell començà de anar per aquella Isla; y axí com ell rodaua, trobà vna gran cantitat de flòs molt gentils pera pendre plaher, y ell se n anà a seure en mitg d ells: y estant axí ell, véu vna flor que era molt més gentil que ninguna de les altres, de color y de olor: * de totes coses. Y lo noble Pierres la cullí, y tantost li vingué a la memoria la gentil Magalona, y començà a dir semblants paraules: « Axí » com aquesta flor traspassa totas las altras de gen- » tileza y de totes coses, axí la gentil Magalona » traspassa y sobrepuja totes les altres dames. » Y començà fortament a plorar y fer gran dol, pensant [*v.*]

a quína fí podíe ésser vinguda. Y estant en aquest tant gran pensament, vinguéli ganes de dormir. Y estant ell dormint, lleuàs vn bell vent, y lo Patró feu cridar que tots se recullissen molt prest; y vehent que Pierres no era allí, tantost lo enuía a cercar, y no l pogueren may trobar, y cridàrenlo tant alt com podíen, emperò ell dormía tant fort que era marauella; y quant ells veren que no l trobauen, y lo Patró veya que tenían tant bon vent, no volgué perdre aquell temps, y feu alçar las velas, y Pierres restà allí dormint. Y tant nauegaren que vingueren al port Sarrazi, y allí descarregaren la nau; y quant ells trobaren los catorze barrils, digueren al Patró: « ¿Què farèm dels barrils de aquell gentil home que » restà dormint en la Isla de Sahona, que hauía molt » ben pagat lo que us auía promès, y auíans dit que » los volía donar en vn Hospital? » Llauors digueren tots que més valíe que los donassen al Hospital de sant Pere, que per cert no ls podíen millor esmersar; y lo Patró contà a la hospitalera còm aquell de quí eren se era perdut, y que ella pregàs a Déu per la súa ànima. Y esdeuingués vn día que la hospitalera hagué menester sal, y prengué hu dels barrils pera pendre sal, y trobà gran tresor dintre, y fonchne molt marauellada, y prenguén vn altre y trobà, per lo semblant, moneda; y considerant entre sí mateixa, dix: « O pobre home, Déu per la » súa santíssima pietat haja mercè de la túa àni- » ma, car jo veig ara que no venen tribulacions a » mi sola! » Y aprés los desfeu y trobà gran tresor dintre; y tantost feu venir molts mestres, y feu fer vna bella Iglesia. Y augmentà los edificis y missas, y lo seruici de Déu; y feu vn gentil Hospital, y gentil Iglesia, la qual tostemps feya molt bé. De manera, que tota la gent de la terra començaren de

venir a visitar la Iglesia, y aportàuenhi moltes almoynes; y tots se marauellauen de tants gentils y profitosos edificis que feya fer la hospitalera.

** Còm lo Comte y la Comtesa vingueren a visitar la Iglesia y Hospital de sant Pere de Magalona, molt deuotament per amor de son fill Pierres.* [*f.* 27.]

LLAUORS lo Comte y la Comtesa vingueren a visitar la Iglesia de sant Pere ab gran deuoció, y allí oyren Missa, y aprés anaren a parlar a[b] la hospitalera; y ella los aconsolà, dient que no deuíen desconfiar de Nostre Senyor Déu, que encara los podíe alegrar de llur fill; y lo millor que pogué los confortà, emperò, per cert, més menester hauíe ella la consolació que tots ells, perque ells no auíen perdut sinó vn fill, y Magalona auíe perdut lo seu Regne, que de dret li pertañía; y auíe perdut lo seu Pierres. Y prenent comiat los vns dels altres, se n tornaren en ses cases. Tornèm a parlar de Pierres, que estaua dormint en la isla de Sahona, com dit auèm.

Còm lo noble Pierres restà dormint en la Isla de Sahona per lo pensament que hagut de la gentil Magalona.

PIERRES restà dormint vna gran estona, y aprés se despertà, y vent que ja era de nit, ell estigué molt espantat; y lleuàs prestament, y mirà a totes les parts y no veé a ningú per senyal; y aprés [*v.*] anà enuers la muralla ahont auíe dexada la * nau, y allí començà fortament a cridar la gent de la nau, emperò ningú no li responíe. Y quant ell se veé en aquella manera, prenguén tanta dolor en son cor, que caygué en terra com si fos mort. Y aprés de ésser tornat en sí se assegué en terra, y començà molt amargament a plorar, dient axí: « O Senyor » Déu tot poderós! ¿No acabaré jo may los meus » díes? ¿Y quí es l ome tant miserable en aquest » món que fortuna lo persseguesca tant com a mi » persegueix? Certament, jo só lo més malauentu» rat de aquest món. No bastaua, Senyor Déu, que » jo hagués tant dolorosament perduda la mía dol» ça y leal esposa, y aprés la fortuna tant cruel me » auía posat en seruici de aquell Moro, enemich » de la Santa Fe Cathòlica, la qual jo he manten» guda ab tant treball gran temps; y ara que jo pen» saua confortar y alegrar lo meu senyor pare y la » mía senyora mare, y als meus parents, só vin» gut en aquest lloch [*y*] desert ahont no tinch nin» guna consolació humana; per cert la mort me es » més necessaria que la vida, emperò, Senyor Déu, » pus que a vós es plasent de donarlam, jo só molt » content de rèbrela, per que al menys fenesquen » les dolors míes. » Y axí lamentaue y ploraue fins que fonch vingut lo día clar; y anà mirant y cercant

per la Isla si poríe trobar res que li pogués donar socós. Y veentse en aquesta congoxa y miseria, abandonà y desamparà de sí tota la súa força y virtut, com aquell qui està prop de la mort, pensant perfe[c]tament en la misericordia diuina, y suplicant a Déu que hagués pietat de la súa ànima. Emperò, Nostre Senyor Déu, qui may desampara los seus, permeté que en aquell lloch vingué vna barca de pescadós pera pendre aygua dolça; y axí com ells arribaren en aquella Isla, trobaren a Pierres allí en terra estès com si fos mort; los quals agueren gran pietat d ell, y donàrenli a menjar especies y confitures, y a beure, y aprés lo posaren sobre vn llit y cobrírenlo lo millor que pogueren; y quant ell fonch vn poch retornat, ells lo meteren dins la barca, y arribaren en vna vila anomenada Crapona, y allí lo meteren dins lo hospital y comanàrenlo a la hospitalera. Y quant Pierres fonch en aquell hospital y hagué menjat y begut, ell se començà de adreçar lo millor que pogué, y començà de anar per la vila per que més prest pogués guarir, emperò la gran dolor que teníe en lo seu cor li feya grandissim mal. Y estigué en aquella vila per espay de nou mesos molt malalt; y vn día [que] encara [*que*] no era [molt] ben guarit, *ell se n anà a passejar enuès la marina, y ell véu en lo port vna nau; y los marinés de aquella parlauen en llengua de Prouença, y ell los demanà quànt tornaríen en llur terra; y ells respongueren y li digueren que abans de dos díes. Pierres anà al Patró [y] suplic*ant* [-àl] que per amor de Déu lo volgués aportar a la terra de Prouença, per que ell era de aquella terra, y auía estat gran temps malalt. Y lo Patró li digué que per honor de Déu y per amor de la terra, que ell lo se n aportaría de molt bona voluntat, emperò que primer volíe anar en Aygues-Mortes [*f. 28.*]

a la Isla del Port Sarrazi; y Pierres ne fonch molt content, y allí ell lo rebé en la súa nau. Vn día los companyons de la nau parlauen de la Iglesia de sant Pere de Magalona; y quant Pierres la ohí anomenar, ell ne fonch molt marauellat, y demanà quína Iglesia era aquella y ahónt estaua assentada. Ells li digueren que aquella era vna deuota Iglesia que estaua en la Isla del port Sarrazi, en la qual Déu y lo gloriós sant Pere feyen molts miracles. « Y es menester que » vós prometàu de anarhi, que per cert allí trobarèu » remey per la vostra malaltía. » Y Pierres per lo bé que li digueren de aquella santa Iglesia, feu vot y prometensa a Déu y al gloriós sant Pere, que hi estaríe vn mes sense darse a conèixer a ningú, per que li donàs sanitat y noues de la gentil Magalona. Y arribant al port Sarrazi, Pierres saltà en terra.

Còm Pierres se meté en lo hospital de la gentil Magalona, y allí trobà remey de totas sas tristors.

[*v.*] *QVANT Pierres fonch deuallat en terra, tantost se n anà a la Iglesia y donà moltes gracies a Nostre Senyor Déu Iesu Christ, perque lo auíe

deixat venir a port de saluació. Y quant ell hagué feta la súa oració, ell se posà com vn pobre malalt en lo hospital que se anomenaue de sant Pere de Magalona, pera cumplir lo vot que auía promès, y metés sobre vn llit de aquells; y quant Magalona veé aquell pobre que ere vingut de nou, ella li rentà los peus y les mans, y lo besà, car axí ho feya a tots. Y aprés li donà [a] sopar, metéli llansols blanchs en lo llit, y feulo despullar y metre en lo llit, y dixli que demanàs lo que hauíe menester pera cobrar la sanitat; car així ho acostumaue de dir a tots los malalts que veníen en aquell hospital, del qual era ella la fundadora. Y Pierres, estant en lo hospital, per lo gran recapte que allí li donà, començà molt bé de guarir; y ell se marauellaua molt de la gran pena y treball que aquella dòna prenía en seruir a ell y a tots los altres; y deya en son cor que ella deuía ésser alguna persona santa. Y vn día, Pierres, recordantse de la súa gentil Magalona, començà a plorar, dient axí: « O Senyor Déu tot poderós: » si per la vostra infinida pietat y misericordia me » volieu enuiar noues de la mía leal esposa, tots los » mals y treballs que jo he passats no serían res » pera mi, car tots los pendría ab paciencia. Em- » però, Senyor Déu, jo he merescut comportar pi- » jor, car só estat causa que ella ha deixat a son » pare y a sa mare, y a tot lo seu Regne; y per lo » semblant só estat causa que las bestias saluatges » la han menjada y deuorada. Aquella persona que » era tant gentil y noble, si vós, Senyor Déu, per la » vostra infinida pietat y misericordia no la auèu » guardada, [y] ella es morta, placieus, Senyor Déu, » que jo no visca més en aquest món, perque es ple » de miseria! » Y dient aquestes paraules llançà vn gran sospir; y Magalona, axí com ella visitaue

los pobres malalts, ohí aquell tant terrible sospir que hauíe fet Pierres; tantost vingué pensant que li mancaue alguna cosa, o que ell hagués algún gran mal, [y] dixli: « Germà: ¿què es lo que auèu? Si vós » volèu res, no estigàu de dirho, que no restarà per » moneda. » Y Pierres li feu infinides gracies, y dix que no li mancaua ninguna cosa, emperò que la costum[a] dels malalts era, que quant se record[au]en de les súes fortunes que auíen hagudes y passades, [*f.* 29.] plorauen y sospira*uen, y aquell ere lo millor remey que podíen trobar.

Còm Pierres descansà lo seu cor a Magalona y ella lo aconsolà molt dolçament.

QVANT Magalona lo ohí axí parlar de fortuna, ella lo començà molt dolçament a consolar, y demanàli molt afectadament què era estada la causa de la súa dolor; y llauors lo noble Pierres li contà tot lo seu fet sense anomenar persona ninguna, y dixli de aquesta manera: « Fonch vna vega- » da vn fill de vn home rich, lo qual ohí parlar de » vna donzella que estaue en vna terra estranya, y » ell deixà a son pare y a sa mare per anar a vèure- » la. Y la fortuna lo afauorí, que ell conquistà l amor » de aquella gentil donzella molt secretament, sense » que ningú de sos parents no y sabíen res. Y ell se » esposà ab ella, y la prengué per muller, y aprés la » tragué de casa de son pare y de sa mare, y aprés la » dexà en vna montanya dormint, pera cobrar tres » anells que auía perduts. » Y axí li contà tot lo que ell auía passat fins aquell día, per les quals paraules, Magalona conegué que aquell ere Pierres, lo qual ella auía tantas vegadas desitjat. Y miràl en la cara

y coneguél molt bé, y de la gran alegría que n *auíe* [agué] començà a plorar, emperò no se volgué manifestar a ell encara, mes lo millor que pogué li començà a parlar molt dolçament, y dixli : « Germà: no us deuèu enujar de res, mes deuèu acórrer a Déu y a la humil Verge María, y al gloriós y benauenturat S. Pere, car sense dubte si vós li suplicàu de bon cor y de bona voluntat, ell ohirà la vostra petició, y tornaruosha la vostra leal esposa y amiga que vós tant amàu; y teniu per cert que axí com Déu per la súa gracia y misericordia vos ha guardat de morir en tant grans perills com vós dièu que auèu passats, axí per lo semblant haurà guardat a ella. Y axí com ell vos ha donat tribulacions, axí per lo semblant vos donarà plaher [y] alegría. Y pregàulo que axí síe, y jo també li [n] faré deuotíssima oració, [y] de bon cor.» Y llauors lo noble Pierres se lleuà, y feuli infinides gracies; y la gentil Magalona se n va anar a la Iglesia, y allí començà *a* [de] plorar de sobre de gran plaer y alegría que teníe en son cor, d[on]ant gracias a Déu molt deuotament de la *gracia que li auía feta, [*v.*] perque les súes oracions y *beneficis* [benfets] no eren vans, car ell la auíe oyda y [li] auía tornat lo seu leal amich Pierres. Y quant ella agué acabada la súa oració, tantost se feu fer gentils vestidures reals, car ella tenía ab què pagarlas; y teníe gran enteniment pera deuisarles, y feulas fer tals com a ella pertañíen; y aprés feu adobar la súa cambra lo millor que pogué; [y] anà a Pierres, y diguéli: « Amich : veniu ací ab mi, que jo us he ordenat lauatori pera vós, per rentaruos las cames y los peus; y crech que us faré grandissim bé, y tinch ferma esperança que en breu temps Déu vos tornarà la sanitat en la persona. » Y quant ell fonch en la cambra, ella

lo feu asseure allí; y aprés ella se n entrà en la súa cambra secreta, y tantost se vestí aquellas robas reals y deixà las vellas que ella acostumaue de aportar, ab les quals no li veyen sinó los vlls y vn poch del nas; dejús teníe los seus gentils cabells, los quals li abastauen fins als genolls; y vingué deuant Pierres, y diguéli : « Gentil, noble y esforçat » caualler Pierres: alegrauuos, car veus ací la vostra » leal muller [y amiga] Magalona, per la qual auèu » passats tants de mals y tribulacions, y jo per lo » semblant no n he passats menys per amor de vós; » [*y*] jo só aquella que vós dexareu a soles en la mon- » taña dormint; jo só aquella que vós traguereu de » casa de mon pare, lo Rey de Nàpols, a la qual vós » prometereu tota honestitat fins a la hora de nostre » casament; Io só aquella que us posí la cadena » de or en lo coll, posantuos en possessió del meu » cos y de la mía amor; Io só aquella a qui vós do- » nareu tres anells molt gentils y molt richs. Y per » çò, lo meu dolç y leal amich y senyor Pierres, » miràu si jo só aquella que vós demanàu. » Y llauors deixà caure los vels que aportaue en lo cap, y los seus resplandents cabells caygueren fins als genolls.

Còm Pierres veé la súa gentil esposa Magalona, ell la conegué tantost y lleuàs de peus y la començà de abraçar y besar molt dolçament ab gran amor.

QVANT lo noble y gentil Caualler Pierres veé la súa gentil amiga y esposa Magalona sense aquells vels que aportaue, ell tantost la conegué, [*f.* 30.] y lleuàs de peus, y començàren*se de abraçar y be-

sar ab grandíssima amor y tant dolçament com pogueren; y del grandissim plaher que entre ells dos auíe, plorauen en gran manera. Y de aquesta manera estigueren vna gran estona que no se podíen dir res la hu al altre, de la estremada alegría que los dos tenien; y aprés se assegueren y interrogàrense la hu *al* [del] altre de les súes fortunes. Io no podríe dir la meytat del plaher y de la alegría que los dos ensemps tenien, emperò, remetho a la discreció de cada hu, car molt millor se pot pensar que no dir, ni tampoch escriure; y may se fartauen de besar y de contar llurs grans desuentures, car de tot aquell día fins a mitja nit no feren altra cosa sinó besar y abraçar tant com podíen; y llauors Magalona li contà còm ella auía haguts los catorze barrils d or qu ell auíe perduts, y còm ella ne auía ja despès vna gran partida pera edificar aquella Iglesia, de la qual cosa Pierres ne agué molt gran plaher; y aprés [de] totes aquestes coses, concertaren los dos en quína manera ho denunciaríen al Comte y a la Comtesa; llauors Pierres li dix que ell auía promès y fet vot de estar allí vn mes abans que no se manifestaría a ningú d ells, y que encara no era passat aquell mes. Y Magalona li dix: « Señor: si vós volèu, jo aniré » a casa del senyor Comte y Comtesa, y acabaré ab » ell[s] que si volen saber *alguna* [ninguna] cosa de » la vostra vinguda, que vinguen actí lo día que lo » vostre vot serà cumplit. Y quant ells seràn actí, jo » los faré entrar en aquesta cambra; y llauors vós » y jo ensemps podríemnos manifestar a ells. » Y lo noble Pierres li dix: « Síe fet axí com a vós pa» rrà que millor sía. » Y Magalona ordenà que lo seu Pierres dormís aquella nit a la súa cambra per estar millor a son plaher, y ella dormí en vna altra cambra.

Còm Magalona no pogué dormir aquella nit del gran plaher que tenie, y vestís la roba de hospitalera, y vingué a la cambra ahont Pierres dormía pera veure còm estaue, y tantost prengué comiat de ell.

MAGALONA aquella nit no pogué gens dormir del gran plaher que tenie dintre lo seu cor, y desijaue molt que fos de día per anar a donar [v.] alguna consolació al Comte y a la Com*tesa, car bé sabíe que estauen molt desconsolats, y pesàuali molt en grandíssima manera perque encara restauen quatre díes del mes que Pierres auía fet vot de no descobrirse a pare ni a mare; y tant prest com fonch de día ella se vestí los vestits de hospitalera que acostumaue aportar, y vingué a la cambra ahont Pierres dormía, que tampòch no auíe pogut dormir de tota la nit; y Magalona prengué comiat d ell, y anà a casa del Comte y de la Comtesa, los quals li feren molt gran festa, car la amauen molt; y tantost lo Comte la prengué per la mà y feula seure al seu costat, y la Comtesa al altra part, y la gentil Magalona los digué semblants paraules: « Senyor » Comte, y a vós, senyora Comtesa: jo só vinguda a » vosaltres per declorarvos vna visió que jo he vista » aquesta mateixa nit que [ara] es passada, per que us » aconsolèu y viscàu ab esperança, car may perso» na ninguna no dèu desconfiar de Nostre Senyor » Déu. A mi m semblaua, senyors, que l benauentu» rat sant Pere [me] veníe deuant y [a]portaue per » la mà vn Caualler joue molt gentil, y ell me deya: « Aquest es el Caualler per qui tu tant de bon cor » pregas. » Per çò, senyor y senyora, açò es cosa

» que per cert se dèu dir, car jo sé bé que vosaltres
» sóu molt trists per causa de aquest fill, emperò
» creyèu lo que jo us dich que abans de poch temps
» lo veurèu viu y ben alegre a vostre fill; per çò
» jo us prech humilment que fassàu lleuar [tots] los
» paraments que auèu posats de dol y que n i fassàu
» posar de altres que síen de plaher [de] y alegría. »
Y quant lo Comte y la Comtesa oyren axí parlar a
la hospitalera, ells ne foren molt alegres, emperò no
podíen creure que llur fill en ninguna manera fos
viu, mes per amor d ella feren lleuar tots los draps
que teníen posats de dol; y pregaren molt a la hospitalera que dinàs ab ells, emperò lo seu cor no podíe comportar de estar vn poch tant solament absenta de la presencia de Pierres, y diguéls que hauía de negociar algunes coses per lo hospital que
eren molt necessaries, que li perdonassen, y prengué comiat d ells, y diguéls que lo Diumenge seguent vinguessen a la Iglesia de sant Pere, car tenía
ferme esperança que abans que no se partiríen de
allí, Nostre Senyor Déu y S. Pere los donaríen algunes bones noues, de les quals tots ne seríen alegres. Y lo Comte y la Comtesa li prometeren que
ells hi aniríen; y llauors Magalona se n tornà a Pierres, que la estaue esperant ab molta afectió, y Magalona li contà lo que ella auíe * dit al Comte y a [*f.31r.*]
la Comtesa molt llargament, y que li hauíen promès
de venir lo Diumenge primer vinent; y Magalona feu fer molts vestits y atauius per
ella y per lo seu dolç y leal
amich Pierres.

Còm lo Comte y la Comtesa vingueren a la Iglesia de sant Pere lo día assignat, y allí trobaren a llur fill Pierres en la cambra de la hospitalera.

Lo Diumenge assignat, lo Comte y la Comtesa vingueren ab gran compañía a la Iglesia de sant Pere de Magalona, y allí oyren Missa. Y quant lo Ofici fonch acabat, la hospitalera vingué, y posàs *al* [en] mitg del Comte y de la Comtesa, y diguéls que ella volía parlar ab ells vn poch en secret; y ells anàrensen tots dos ensemps ab ella de molt bona gana. Y quant ells foren prop de la cambra de la hospitalera, ella los digué semblants paraules: « Vós, señor Comte y señora Comtesa, ¿conexerèu » bé a vostre fill si l veyèu? » Y llauors respongueren promptament que sí. Y quant ells entraren en la cambra, y lo noble Caualler Pierres veé a son pare y a sa mare, ell tantost se agenollà deuant ells. Y quant ells lo veren corregueren prestament pera abraçarlo; y estigueren vna grandíssima estona sens que no [se] podíen dir res los vns als altres. Y tantost les noues corregueren per tota la ciutat que Pierres ere vingut. Y llauors veren tots los Cauallers y totes les dames de la ciutat y tota la altra manera de gent, que corríen a fer festes a Pierres; y entretant que lo Comte y la Comtesa y Pierres parlauen ensemps, Magalona de prest entrà dintre la süa cambra per vestirse y atauiarse de aquelles vestidures reals que auíe fetes fer; y aprés, com fonch bona y vestida, vingué deuant lo Comte y la Comtesa; y quant ells la veren foren molt espantats de ahónt podíe ésser vinguda aquella tant gentil dama. Y lo noble Pierres se lleuà de peus y anà a

besarla, de la qual cosa tots ne foren molt marauellats en gran manera; y llauors Pierres la prengué per la mà, y dix de aquesta manera: « Amats se» nyor[s] pare y mare: sapiàu que aquesta es la da» ma per qui jo m partí de vosaltres, y certifichvos » que es filla del Rey de Nàpols. » Y lla*uors lo [v.] Comte y la Comtesa, y tots los Cauallers y les dames que allí se trobaren, tots lo abraçaren ab grandíssima alegría, y fèrenne infinides gracies a Nostre Senyor.

Còm se saberen les noues per tota la terra de Prouença que Pierres era vingut, y de las festas que s feren, las quals duraren trenta y dos díes.

Com les noues anaren per tota la terra de Prouença, que lo noble Pierres era vingut, que era en la Iglesia de sant Pere de Magalona, tantost agueren vist venir tota manera de gent, axí de peu com de cauall; y tots los grans senyors per amor de Pierres feyen justas y torneigs; y tot lo poble comú feyen danças y altres jòchs de molt[s] grans plahers. Y quant lo Comte y la Comtesa oyren grans fortunes y perills, dels quals Nostre Senyor Déu hauíe deslliurat a son fill Pierres y a Magalona, lo Comte prengué a son fill Pierres per la mà y anàssen deuant lo altar de sant Pere; y la Comtesa prengué a la gentil donzella Magalona, y anaren tots plegats de molt bon cor a donar gracias a Nostre Senyor Déu y al gloriós sant Pere. Y quant tot açò fonch fet, lo Comte dix a Pierres: « Mon fill: pus » axí es, que aquesta tan noble dama ha fet tant per » vós, jo vull que vos casèu ab ella. » Y llauors

Pierres dix a son pare : « Senyor pare: quant jo la
» traguí de casa de son pare, jo tenie en la mía vo-
» luntat de pèndrela per muller ab vostra licencia
» y manament: a honra vostra y de la mía senyora
» jo só content de casarme ab ella deuant tots. » Y
tantost feren venir vn Bisbe; y la Comtesa los do-
nà anells molt gentils y molt richs, ab los quals Pie-
rres y la gentil Magalona se desposaren; y per tota
aquella terra feren molt grandíssimes festes, les quals
duraren trenta dos díes sense may cessar; y deyen
tots los de la terra que may auíen vist en vn cos hu-
mà Nostre Senyor [Déu] hagués posada tanta gen-
tileza com en la gentil Magalona. [Y] axí estigueren
en gran alegría trenta y dos díes ab tants jòchs que
era marauella, perque cada hu se esforçaue en fer
lo millor que podíe per amor de llur senyor Pierres
y de la gentil Magalona.

[*f. 32.*] * *Còm lo Comte y la Comtesa visqueren aprés del dit casament deu anys, y aprés Pierres los feu soterrar en la Iglesia de sant Pere.*

Aprés que la festa fonch passada, visqueren en
grandíssima pau lo Comte y la Comtesa deu
anys aprés del dit casament, y aprés moriren. Y
Pierres los feu soterrar molt sumptuosament en la
Iglesia de sant Pere. Y aprés del Comte y la Com-
tesa, Pierres y la gentil Magalona visqueren vuyt
anys, y hagueren vn fill molt gentil, lo qual fonch
molt valent y esforçat. Y aprés, axí com conta la
present historia, fonch Rey de Nàpols y Comte de
Prouença. Y lo noble Pierres y la gentil Magalona
visqueren en santa y honesta vida, y moriren san-

tament; y foren soterrats en la Iglesia de sant Pere, prop del Comte y de la Comtesa, ahont la gentil Magalona edificà lo demunt dit Hospital. Y ara vuy en día y ha vna molt gentil Iglesia, la qual es molt ben seruida a honor y reuerencia de Nostre Senyor Déu, y de la gloriosa e intemerada Mare súa y Senyora nostra, y dels gloriosos y benauenturats Apòstols sant Pere y sant Pau, als quals preguèm de bon cor que en aquest món nos donen salut, pau y alegría, y en l altre la vida perdurable, Amén.

Es la dita Iglesia prop de Mompeller en vna isla petita, la qual Iglesia se es anomenada fins ara la Iglesia de Magalona, y es cap de Bisbat, del qual Bisbat es lo sobredit Mompeller; y per amor de açò que tinch dit se anomena aquesta historia la historia de la gentil Magalona, perque ella fonch la primera fundadora de aquella santa Iglesia y Hospital. Y aprés ella y lo noble Pierres, son marit, y altres la aumentaren en molts gentils y profitosos edificis, y en rendes, y en altres béns, tant, que ara es sumptuosa y molt excellent [y santa] Iglesia.

ACÍ ACABA
LA HISTORIA DE LA GENTIL MAGALONA

TAULA

DE LES RÚBRIQUES DEL «PIERRES DE PROVENÇA»

Pàgina

Aquesta nova edició catalana del
PIERRES DE PROVENÇA
fou acabada d'estampar el día xxxj d'agost
de l'any M. dcccc. viij
per Mestre Fidel Giró de Barcelona
a cura y despeses
d'En Ramón Miquel y Planas
bibliòfil.

Fidel Giró impressor Barcelona